

NUORTEN AIKUISTEN OMIEN VOIMAVAROJEN JA
VAHVUUKSIEN HUOMIOIMINEN
Kohtaamisopas ammattilaiselle

Alatalo Anne
Koistinen Irmeli

Opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

2024

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

Tekijät	Anne Alatalo Irmeli Koistinen	2024
Ohjaajat	Riikka Korhola Virpi Piira	
Toimeksiantaja	Lapin Ammattikorkeakoulu	
Työn nimi	Nuorten aikuisten omien voimavarojen ja vahvuuksien huomioiminen — Kohtaamisopas ammattilaiselle	
Sivumäärä	41 + 29	

Toiminnallinen opinnäytetyö on nimeltään ”Nuorten aikuisten omien voimavarojen ja vahvuuksien huomioiminen — Kohtaamisopas ammattilaiselle”. Aihe käsittelee nuorten aikuisten hyvän kohtaamisen tärkeyttä. Toiminnallisen osuuden tuloksena syntyi kohtaamisopas, joka on suunnattu sosiaalialan ammattilaisille, jotka työskentelevät nuorten aikuisten parissa. Kohtaamisoppaan tarkoitus on toimia tukena ammattilaisille asiakastilanteessa. Tavoitteena on auttaa luomaan kohtaamistilanne, jossa ammattilaisen valittavissa on erilaisia työmenetelmiä. Niiden tarkoituksena on lisätä nuorten aikuisten voimavaroja ja motivaatiota hänen ongelmiansa ratkaisemisessa saavuttaakseen paremman tulevaisuuden.

Opinnäytetyö koostui kolmesta eri vaiheesta eli suunnittelu-, toteutus- ja viimeistelyvaiheesta. Työvaiheisiin kuului opinnäytetyön raportin laatiminen sekä lopputuloksena syntyi kohtaamisopas ammattilaisille. Raportissa käsitellään nuoria aikuisia kuormittavia tekijöitä, nuorten aikuisten kohtaamiseen liittyviä asioita ja sosiaalialan työotteita. Kohtaamisopas koostuu tärkeäksi havaituista toimintatavoista ja työotteista asiakastilanteessa. Opinnäytetyön raportin laatimisessa on käytetty alan kirjallisuutta ja verkkomateriaalia.

Havaitsimme opinnäytetyötä tehdessämme nyky-yhteiskunnassa vallitsevan ristiriidan palveluiden tuottamisessa. Aidon kohtaamisen tärkeyttä korostetaan mutta samaan aikaan erilaisten chat- ja digipalveluiden käyttö sekä saatavuus yleistyy. Ihmiset kohtaavat näin ollen fyysisesti nykyään harvemmin kuin ennen, joka voi osaltaan pahentaa yksinäisyyttä ja syrjäytyneisyyttä. Palveluiden saatavuus ja ruuhkautuminen voivat pidentää avunsaantia, jolloin mahdolliset ongelmat saattavat ehtiä komplisoitua. Mahdollisena jatkokehitysideana voisi luoda nuorille aikuisille suunnatun Webropol- kyselyn palvelun laadun selvittämiseksi, jota verrattaisiin samanaikaisesti tehtyyn vastaavaan kyselyyn sosiaalialan ammattilaisille. Kyselyjen perusteella voitaisiin luoda uusia näkökulmia asiakastilanteisiin.

Avainsanat nuoret aikuiset, kohtaaminen, arvostus, motivointi

Degree programme in Social Services
Bachelor of Social Services

Authors	Anne Alatalo Irmeli Koistinen	Year	2024
Supervisors	Riikka Korhola Virpi Piira		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Title	Considering young adults' own resources and strengths - Encounter guide for a professional		
Number of pages	41 + 29		

The functional thesis is called "Considering young adults' own resources and strengths - Encounter guide for a professional". The topic deals with the importance of a good encounter between a young adult and social worker. As a result of the functional part, an encounter guide was created, which is aimed at social professionals who work with young adults. The purpose of the encounter guide is to support professionals in a customer situation. The goal is to support creating a meeting situation that increases the clients' resources and motivates them in solving problems to achieve a better future.

The thesis consists of three different phases, i.e. planning, implementation and finishing phase. The work stages included the preparation of a thesis report, and the result was an encounter guide for professionals. In the report, issues related to the encounter of young adults, factors burdening young adults and work practices in the social sector are discussed in a multifaceted manner. The encounter guide consists of the ways of working found to be important in the customer situation. The encounter guide has been organized in chronological order according to the imagined customer situation. The thesis is based on the literature and online material of the field.

While creating the thesis we found a conflict in the modern society's way of producing services. The importance of genuine encountering is underlined but at the same time use and accessibility of different chat and digital services is increasing. People encounter each other less frequently than before which can in part add on feelings of loneliness and social exclusion. The accessibility and congestion of services may prolong receiving help and possible problems might complicate. A possible further development idea would be creating a Webropol survey for young adults to clarify the quality of services, which then would be compared to a simultaneously conducted survey for social workers. With the help of the surveys, new perspectives could be found for client encounters.

Keywords young adults, encounter, appreciation, motivation

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
3 NUORIA AIKUISIA KUORMITTAVAT	9
3.1 Opiteen ja perityn käyttäytymisen huomioiminen	9
3.2 Yhteiskunnan luomat paineet	10
3.3 Vanhempien koulutustaustan vaikutus	11
3.4 Vanhempien syrjäytymisen ja huono- osaisuuden vaikutus nuoriin	12
4 NUOREN AIKUISEN KOHTAAMINEN	15
4.1 Kohtaamistilanne	15
4.2 Dialogi	16
4.3 Resilienssi ja hyvä mielenterveys	17
4.4 Motivointi	18
5 SOSIAALIALAN TYÖOTTEITA	21
5.1 Voimavarakeskeisyyden elementit	21
5.2 Ratkaisukeskeinen ohjaaminen	22
5.3 Voimaannuttava sosiaalinen kuntoutus	24
5.4 Trauma-informoitu työote	26
5.5 Voimaannuttava ryhmän ohjaaminen	28
6 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	29
6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	29
6.2 Kohtaamisoppaan suunnittelu	30
6.3 Teoriatiedon hyödyntäminen	31
6.4 Kohtaamisoppaan rakenne ja jäsentely	31
7 EETTISYYS	33
8 POHDINTA	35
LÄHTEET	39
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on nuorten aikuisten omien voimavarojen ja vahvuuksien huomioiminen. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja sen tuotoksena syntyy opas ammattilaisille, jossa käsittelemme nuorten aikuisten kohtaamiseen liittyviä asioita ja erilaisiin tilanteisiin sopivia sosiaalialan työotteita. Opinnäytetyömme koostuu ajankohtaiseen tietoon perustavasta kirjallisesta osuudesta, eli raportista, sekä siihen pohjautuvasta kohtaamisoppaasta ammattilaiselle.

Opinnäytetyön kohderyhmäksi valikoituivat aikuiset nuoret siksi, että he kokevat yhden suurimmista muutoksista elämänsä aikana, eli siirtymän nuoruudesta aikuisuuteen. Opinnäytetyön keskiössä ovat 18–29- vuotiaat nuoret aikuiset. Elämänhallinnan haasteet vaikuttavat negatiivisesti asiakkaan hyvinvointiin ja sitoutumiseen yhteiskunnan tuomiin velvollisuuksiin. Nuorille aikuisille voi tulla eteen elämässään monenlaisia solmukohtia ja kaikilla ei ole turvaverkostoa omasta takaa.

Keräsimme opinnäytetyöhön myös nuoria aikuisia mahdollisesti kuormittavia tekijöitä. Ammattilaisen on tärkeää tiedostaa olosuhteet mistä nuori siirtyy aikuisuuteen ja mitä tukea hän mahdollisesti tarvitsee. Ammattilaisen on hyvä ottaa huomioon työssään nuorten aikuisten parissa mm. vanhempien koulutustaustan vaikutus, opittu ja peritty käyttäytyminen, yhteiskunnan luomat paineet, sekä vanhempien syrjäytymisen ja huono-osaisuuden vaikutus nuoriin.

Opinnäytetyössä käsittelemme nuoren aikuisen onnistuneeseen kohtaamiseen liittyviä tekijöitä esim. kohtaamistilanteessa huomioitavia asioita, dialogia, resilienssiä, mielenterveyttä ja asiakkaan motivointia. Opinnäytetyöhön valitsimme sosiaalialan työotteista mielestämme olennaisimmat, joita ammattilainen voi työsään hyödyntää. Huomioitavaa kuitenkin on, ettei mikään työote yksin ole riittävä hyvän asiakaskokemuksen luomiseen, vaan työotteet valitaan kunkin asiakkaan tuen tarpeen pohjalta yksilöllisesti.

Nuorten aikuisten hyvinvointi ja sopeutuminen yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi, sekä toimijoiksi, on tulevaisuuden kannalta erittäin tärkeää ja siksi halusimme tehdä kohtaamisoppaan ammattilaisille.

2. OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Työmme tavoitteena on nuorten aikuisten omien vahvuuksien- ja voimavarojen huomioiminen hyvien kohtaamistaitojen ja erilaisten työotteiden avulla. Oppaan avulla on tarkoitus auttaa ammattilaista huomioimaan nuorten omat voimavarat ja löytämään keinot motivoida nuorta aikuista arjen haasteissa. Oppaaseen keräsimme tärkeimpiä toimintatapoja ammattilaisen mahdollisuuksista vaikuttaa eettisen kohtaamistilanteen sekä luomiseen, että etenemiseen, jotta positiivinen ja toiveikas asenne tulevaisuutta kohtaan voidaan saavuttaa. Tarkoituksena on myös auttaa ammattilaista korostamaan nuorille, etteivät menneisyyden tapahtumat määritä heidän arvoaan ihmisenä. Ammattilainen yhdessä asiakkaan kanssa etsii hyvinvointia tukevat toimenpiteet ja ohjaa jättämään taka- alalle tarpeettomat kuormitusta aiheuttavat tekijät.

Ammattilaisen suunnitelmallinen eteneminen oppaan avulla tukee nuoren jaksamista ja tehostaa omien voimavarojen löytämistä. Päämääränä on auttaa nuorta huomaamaan oma arvokas ainutlaatuisuutensa. Tasapainoisen elämäntavan löydyttyä vuorokausirytmien ja arjenhallinnan säilyttäminen on helpompaa. Nuoren omatoimisuutta asioiden hoidossa tuetaan ammattilaisen osalta arvostavalla kohtaamisella sekä rohkaisevalla työotteella. Opinnäytetyössä hyödynnämme valmiita tutkimuksia tarkentaaksemme omaa käsitystämme nuoria aikuisia kuormittavista asioista. Ilari Lehtokunnas liittyy väitöstutkimuksessaan (Ilmakunnas 2019) tapahtumia nuoreen aikuisuuteen muun muassa kotoa pois muuton, väli vuoden, opiskeluiden aloittamisen, opinnoista valmistumisen, parisuhteen muodostumisen, yhteen muuttamisen, sekä työelämään siirtymisen. Tieteellisen tutkimuksen- ja lähdekirjallisuuden valossa pyrimme syventämään ymmärrystä voimavarojen tasapainottamisen merkityksestä.

Pyrimme työssämme lisäämään tietoisuutta kohtaamistaitojen tärkeydestä. Nuoren aikuisen hakeutuessa sosiaalipalveluiden piiriin ideaali tilanne on, että hän tulee ymmärretyksi, sekä autetuksi. Tässä kohtaa ammattilaisen vastuu

nousee esiin ja asiakkaan tilannetta lähdetään kartoittamaan kunnioittavalla asenteella, hänen yksilölliset tarpeensa huomioiden. Hyvällä kohtaamiskokemuksella on pyrkimys myös madaltaa kynnystä hakeutumaan herkemmin avun piiriin silloin, kun nuori aikuinen kokee sitä tarvitsevansa eri nivelvaiheiden sujuvaan ylittämiseen. Prosessin tavoitteena on voimaantumisen tunne, joka tarkoittaa asiakkaan voimavarojen kasvamista siinä määrin, että hän saa elämänsä hallintaan ja saa voimia ohjata omaa elämäänsä. Muutoksen aikaansaamiseksi, asiakkaan on saatava mahdollisuus päättää omista päämääristään, näin ollen tavoitteen saavuttamiseen on helpompi sitoutua. Prosessissa on keskeistä työntekijän taito motivoida asiakasta kaikin käytössä olevin positiivisin keinoin kohti muutosta. (Raatikainen, Rahikka, Saarnio & Vepsä 2020, 133—134.)

3. NUORIA AIKUISIA KUORMITTAVAT

3.1 Opitun ja perityn käyttäytymisen huomioiminen

Syrjäytymiseen ja huono- osaisuuteen voi joissakin tapauksissa vaikuttaa niin sanottu sosiaalinen perimä: lapset oppivat vanhemmiltaan epäsosiaalisuutta ja avuttomuutta. Syrjäytyneestä asiakkaasta voi olla vaikea saada otetta, koska motivaatio- ja usko tulevaisuuteen on heikentynyt. Ammatillaisen tehtävänä on tämän noidankehän katkaiseminen tarjoamalla riittävää ja oikea- aikaista sosiaalista turvaa. Syrjäytymisvaarassa olevan asiakkaan tunnistaminen ennaltaehkäisevästi voi pelastaa asiakkaan lisäksi monen hänen läheisensäkin elämän. (Fors & Vatula- Pimiä 2014, 138—139.) Joskus voi olla myös niin, että nuori aikuinen on koko lapsuutensa elänyt ympäristössä, jossa on joutunut pitämään huolta muista ihmisistä esimerkiksi sisaruksistaan ja omista vanhemmistaan. Huolen kantamisen jatkumo voi ulottua aikuisuuteen asti, koska siitä irti päästäminen voi tuntua hyvin vaikealta, jopa luonnottomalta. Nuorella aikuisella voi kyteä sisällään tunne, että huoli tunteena on kasvanut osaksi häntä itseään. Ammatillaisen on pyrittävä huomioimaan nuoren aikuisen opittua ja perittyä käyttäytymistä monelta eri kantilta.

Nuoren perheen toimeentulovaikeudet, työttömyys, syrjäytyminen ja matala koulutusaste voivat niin ikään periytyä nuorelle. Nuoren taustan huomioiminen asiakastyössä auttaa eriyttämään nuoren ajatusmaailmaa ja erottamaan menneisyyden nykyisyydestä sekä luomaan parempia tulevaisuuden näkymiä, sillä menneisyyteen ei voi enää vaikuttaa mutta tulevaisuus on täynnä mahdollisuuksia. (Fors & Vatula- Pimiä 2014, 138—139.) On tärkeää ottaa nuori huomioon omana yksilönään, joka voi rakentaa oman tulevaisuutensa taustastaan riippumatta. Sosiaalialan ammattilaisena meidän tulee tukea ja kannustaa nuorta löytämään omat voimavaransa.

3.2 Yhteiskunnan luomat paineet

Nuoren aikuisen mieltä voi varjostaa myös nykyhetken epävarma maailmantilanne. Se näyttäytyy turvattomuuden tunteena tulevaisuutta kohtaan. Mitä enemmän asioita pohtii yksikseen, voi tuntea olonsa hyvin pieneksi ja voimattomaksi suhteessa ympäröivään maailmankaikkeuteen. Liiallinen turvattomuuden tunne tulevaisuutta kohtaan voi ilmetä psykosomaattisina oireina tai fyysisesti stressinä. Myös somaattisiin sairauksiin sairastumisen riski kasvaa. Turvattomuuden tunne voi omalta osaltaan heikentää yksilön omaa uskoa tulevaisuuteen, elämänhallinnan tunnetta, sekä vaikuttaa ihmisen omaan toimintaan lamauttavasti. Rakentavan keskustelun avulla voidaan lievittää huolia ja pelkoja, keskittämällä ajatuksia asioihin joihin ihminen voi omalta osaltaan vaikuttaa. (Suoninen, Pirttilä-Backman, Lahikainen & Ahokas 2010, 306.) Keskittymällä pienempiin kokonaisuuksiin omassa elämässä, hyvinvoinnin ylläpitäminen on helpompaa. Turvattomuudentunne ei siten ole automaattisesti hyvinvoinnin este. Nuoren aikuisen on mahdollista kokea elämäntoimintaympäristö hallittavammaksi, ymmärrettävämmäksi ja mielekkäämmäksi opettelemalla suhteuttamaan hyviä ja huonoja asioita toisiinsa. Edellä mainittujen asioiden suhteuttaminen toisiinsa ei välttämättä onnistu ilman ammattilaisen apua, joka voisi auttaa nimenomaan jäsentelemään asiat pienemmiksi kokonaisuuksiksi yhdessä nuoren aikuisen kanssa paremman hallittavuuden mahdollistamiseksi.

Ulkoiset paineet voivat olla myös toisella tapaa sietämättömät, eli nuori aikuinen kokee riittämättömyyden tunnetta yhteiskunnan luomien paineiden vuoksi. Sekä työ-, että koulumaailma luo omat odotukset nuorille aikuisille, joiden perässä voi olla vaikea pysyä yksilöllisistä syistä. Vaatimustaso on kasvanut jo pelkästään koulumaailmassa todella kovaksi, itseohjautuvuutta vaaditaan yhä enemmän, ottamatta huomioon, etteivät kaikki kykene samaan suoritukseen, samassa ajassa. Jokainen yksilö on ainutlaatuinen, myös turvattomuuden tunteen jokainen määrittelee itse omana kokemuksenaan. Ammattilaisten ei missään nimessä tule

lähteä vähättelemään kenenkään omia kokemuksia tai tuntemuksia, päinvastoin voi rohkaista avautumaan asiasta ja muistuttaa turvattomuudenkin olevan yksi perustunteista. Jopa huolissaan oleminen on kypsyyden merkki ja tarpeellinen tunne, näin tiedostetaan oma vastuu ja tarve toimintaan. (Suoninen ym. 2010, 302—303.) Yhteiskunnassamme vallitsevat arvot kuten kilpailukyky, taloudellinen tehokkuus, yksityinen vastuu ja tuottavuus ovat omiaan kasvattamaan paineita yksilötasolla. (Kotiranta, Niemi & Haaki 2011, 243.) Nuorella aikuisella, jolla on haasteita jo pelkästään kannatella itseään omassa elämässään, voi paine tuntua moninkertaiselta yrittää kantaa oma osansa yhteisvastuusta. Asioiden ja odotusten kohtuullistaminen nuoren aikuisen elämässä, tai ajatuksissa, tulee ammattilaisen osata miettiä tarkoin. Toisinaan voi olla riittävää, että tulee joku, joka sanoo, ettei yhden ihmisen ole tarkoitus kantaa koko maailman murheita harteillaan. Riittää, että tekee oman parhaansa.

3.3 Vanhempien koulutustaustan vaikutus

Vanhempien koulutustaustan on todettu vaikuttavan nuorten kouluttautumiseen. Matalasti koulutettujen vanhempien lapset kouluttautuivat harvemmin korkeasteelle, verrattuna muihin ikäisiinsä nuoriin. Erityisesti äidin koulutustasolla oli suuri merkitys lasten koulunkäyntiin esim. perusasteen koulutuksen saaneen äidin tyttäristä vain 12 % suoritti korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutusasteen tutkinnon, kun vastaavasti kaikkien tyttöjen osuus oli 21 %. Matalan koulutustason käyneiden äitien pojista oli 7 % suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai enemmän, kun vastaavasti kaikkien poikien osuus oli 14 %. Pojista 20 % jäi koulutuksen perustasolle, jos heidän äideillään oli vain perustason koulutus, kun vastaavasti kaikilla pojilla osuus oli vain 13 %. Isän koulutustausta vaikutti äidin koulutustaustaa vähemmän lasten koulunkäyntiin etenkin tyttärien osalta. (Keski- Petäjä & Witting 2016.)

Nuorten aikuisten koulutustausta vaikuttaa työllistymiseen, talouteen ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemukseen. Yhteiskuntaan kuulumisen tunne syntyy monella eri osa-alueilla, siihen vaikuttavat mm. perhe- ja virallinen kansalaiskasvatus. Kokemukset muovaavat myös nuorten ajattelua yhteiskuntaan kuulumisesta sekä mahdollisuudesta ja oikeudesta osallistua

yhteiskuntaan. Näitä kokemuksia ovat esim. vähäiset vaikutusmahdollisuudet perheissä ja palvelukohtaamisissa, syrjintä, rasismi, kiusaaminen ja kulttuuriset ennako- odotukset nuorille. (Kallio 2023, 50.)

3.4 Vanhempien syrjäytymisen ja huono- osaisuuden vaikutus nuoriin

Huono- osaisuus on köyhyyttäkin laajempi ilmiö, johon voi ajautua alhaisen koulutuksen-, huonon terveyden-, työttömyyden-, asunnottomuuden- tai vaikka heikkojen ihmissuhdetaitojen vuoksi. Työntekijän roolista päin katsoen sosiaalinen interventio on avainasemassa tarjota erilaisten tukimuotojen yhdistelmää huono- osaisuudelle tyypillisten piirteiden katkaisemiseen. Tarjottavat tukimuodot voivat olla esimerkiksi talousneuvontaan ohjaamista, toimeentulotuen hakemista, paremman asunnon-, työpaikan- tai koulutuspaikan hankinnassa avustamista. (Fors & Vatula- Pimiä 2014, 138—139.) Ylisukupolvisesta huono-osaisuudesta kärsiviä ihmisiä yhdistää alhainen elintaso, joka muodostuu perus- ja turvaetuuksista, niukkuudesta sekä alhaisen statuksen vaikutuksesta elämänlaatuun heikentävästi. Arkea voivat kuormittaa myös riippuvuuksista aiheutuvat elämäntapahaasteet, sekä arjen rytmittömyys. Ylisukupolvista huono-osaisuuden kokevilla on usein heikko usko tulevaisuuteensa ja tämä vaikuttaa haastavasti tavoitteiden luomiseen. (Harni 2021.)

Näitä kaikkia edellä mainittuja muotoja yhdistää tavalla tai toisella köyhyys, joka on suuri sosiaalinen ongelma. Sen lonkerot ulottuvat laajalle aiheuttaen moninaisia sosiaalisia riskejä siitä kärsiville. Köyhyys voi olla seurausta useista erilaisista syistä, joihin ihminen ei ole voinut itse vaikuttaa, kuten esimerkiksi sairastumisesta tai työttömyydestä. Nuoret aikuiset voivat olla ikänsä toimeentulon minimirajoilla kasvaneita esim. vanhempien työttömyyden tai sairastumisen takia. Absoluuttinen köyhyys tarkoittaa sitä, että ihmisen perustarpeet eivät tule tyydytetyiksi eli hän voi elää, vaikka nälässä. Sosiaalinen turvallisuus ja terveys heikentyy, jos ei ole varaa terveelliseen ruokaan, kunnon asuntoon, lääkkeisiin tai ehkä tarpeelliseen lepoon. Niin ikään normaalit vapaa-

ajan toiminnot ja virkistys tulisi saada taloudellisesti turvatuksi, näistä kuitenkin lähdetään tinkimään usein ensimmäisenä. Tämä heikentää huomattavasti osallisuutta yhteiskunnan toimintoihin ja sosiaalisten suhteiden ylläpidon hankaloitumista. (Fors & Vatula- Pimiä 2014, 137—139.) Köyhyyteen liittyy usein myös vahva häpeäntunne, joka on raskas taakka kannettavaksi siitä kärsiville. Köyhyydestä voi seurata myös rajua ylivelkaantuminen, joka voi olla seurausta esimerkiksi pikavippien ottamisesta, joilla on yritetty paikata jo orastavaa ahdinkoa.

Nuoren aikuisen itsenäistyttyä hän joutuu ottamaan täyden vastuun taloudesta ja toimeentulosta. Tämä on suuri muutos nuoren elämässä ja sitä vaikeuttaa ehkä puutteelliset taidot. Kodista saatava tai vastaavasti ammattilaiselta saama tuki on merkittävässä asemassa. Armeijan aikana saattaa syntyä vajetta talouteen, sillä päivärahan suuruus on aluksi vain 5.90 e päivä, eli jos nuori ei asu enää kotona niin talous on tosi tiukalla (Reserviläinen 2023.)

Tilastotiedon mukaan köyhyys on lisääntynyt 18–29-vuotiaiden keskuudessa. Vuonna 2018 köyhyys ja syrjäytymisriskissä olevien nuorien osuus oli 24,5 % ikäryhmästä, kun taas vuonna 2022 vastaava luku oli 30,4 % eli muutos vuosien välillä 5,9 %. (Tilastokeskus 2024). Vuonna 2024 tehtävien sosiaaliturvaleikkaukset koskevat myös nuoria aikuisia ja jääkin nähtäväksi, kuinka paljon se vaikuttaa köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrään

Traumat, väkivalta ja kompleksit voivat siirtyä sukupolvelta toiselle, jos epäoikeudenmukaisia- ja sietämättömiä tapahtumia ei työstetä, eikä integroida elämäntarinan osaksi. Useasti traumatisoituneen asiakkaan usko omaan ja toisten ihmisten hyvyyteen vaikeutuu. Pahojen asioiden pelkääminen ja ajattelu vaikeuttaa elämässä eteenpäin pääsemistä. Turvallisessa ympäristössä asioista kertominen vähentää häpeän tunnetta ja kärsitty vääryys tulee näkyväksi. Trauman kokenut asiakas tulee kohdata aidosti, avoimesti, joustavasti ja ennen kaikkea rauhallisesti siinä hetkessä (Hipp 2023, 24–25.) Sosiaalialan ammattilaisen on aina ajateltava asiakkaan parasta. Asiakkaan kanssa ensin keskustellaan ja hänen mielipiteensä huomioon ottaen on

sosiaalialan ammattilaisen ohjattava asiakas oikeanlaisen avun piiriin. On hyvä muistaa, että vaikean trauman kokeneen nuoren aikuisen kanssa, luottamuksellinen asiakassuhde kehittyy hitaammin.

Yksi merkittävä tukipalvelu asiakkaan kotiin järjestettäväksi voi olla myös esimerkiksi siivouspalvelu, joka on yleinen ensimmäinen tukipalvelu, jonka asiakas tarvitsee itsenäisen asumisen tueksi. Asiakkaan elämänhallinta voi olla monella tapaa heikentynyt ja se herkästi lamauttaa ihmisen toimintakykyä siinä määrin, että asuinympäristö jää heikommalle huolenpidolle. Siivouspalvelun järjestäminen tilapäisestikin voi kohentaa merkittävästi asiakkaan mielialaa, kun peruspuhtaus ja -järjestys kodissa on kunnossa. Asuinympäristö voi mennä nopeasti ja huomaamattakin kaoottiseen kuntoon voimavarojen pikkuhiljaa heiketessä, harvoin voimavarat kuitenkaan palautuvat yhtä nopeasti ja kaaoksesta selviytyminen yksin voi olla mahdoton tehtävä. Kodin siisteystasoa voi asiakas myös hävetä ja salata, esimerkiksi omilta vanhemmiltaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2023.) Tämä voi aiheuttaa oravanpyörän joka omalta osaltaan vaikuttaa henkilön sosiaalisiin suhteisiin heikentävästi. Ammattilaisen on hyvä huomata tämä mahdollisuus asiakkaan kokonaisvaltaisessa kohtaamistilanteessa. Siivouspalvelu tukipalveluna on samaan aikaan pienimutta erittäin suuri apu sitä tarvitsevalle, jota ei tule vähätellä.

4. NUOREN AIKUISEN KOHTAAMINEN

4.1 Kohtaamistilanne

Nuoren aikuisen kohtaamisessa on tärkeää kiinnittää huomiota sanattomaan ja sanalliseen kohtaamiseen. Mitä herkemmissä elämäntilanteessa nuori aikuinen on, sitä tarkemmin huomio kiinnittyy ensivaikutelmaan. Sanaton viestintä välittyy todella nopeasti ja tulkitsemme toistemme tunteiden vivahteita hyvinkin tarkasti. Ensivaikutus syntyy katseesta ja siitä, miten tervehdimme. Myös pukeutuminen, keskusteluetäisyys, koskettaminen, eleet ja kehon liikkeet ovat osa sanatonta viestintää. Sanattomaan viestintään vaikuttaa kulttuuri. Suomalaisten henkilökohtainen reviiri eli matka toiseen on useisiin muihin kulttuureihin verrattuna pidempi. Puhuttu tieto ja kehon kieli voivat olla ristiriidassa keskenään. Ristiriidan huomaaminen vaatii tarkkanäköisyyttä, joka kehittyy työvuosien kertyessä. (Väisänen, Niemelä & Suua 2009, 28–30.) Sanaton viestintä perustuu ihmisten peilisoluihin, jotka ovat tärkeä osa sanatonta viestintää. Ihmisen mentalisaatiokyvyllä tarkoitetaan ominaisuutta, joka mahdollistaa kokemusten ja tunnetilojen pohtimisen sekä niiden arvostamista itsellä ja myös toisella. Kohtaamisessa syntyvät täydentävät vastatunteet ovat kaikkea sitä mitä toinen ihminen ammattilaisessa välittömästi herättää. (Väisänen ym. 2009, 40.)

Sosiaalityössä nuorta asiakasta arvostava ja eettinen työskentelytapa joko toteutuu, tai sulkeutuu pois, jokaisessa asiakastilanteessa tai kohtaamisessa. Hyvän ensivaikutelman luomisen jälkeen, ammattilaiselta edellytetään vahvaa arvo- osaamista, jotta asiakastilanne saisi tasapainoisen jatkumon kohti toivottua lopputulosta. Työntekijä- asiakassuhteessa ammattilaisen on osattava priorisoida kriittisesti omia henkilökohtaisia käsityksiään, arvojaan sekä toimintatapojaan. Asiakkaan tulee voida tuntea itsensä arvokkaaksi elämäntilanteesta huolimatta ja ammattilaisen tulee hyväksyä asiakas sellaisena kuin hän on. Nuori asiakas on työskentelyn lähtökohta, jolle ainutlaatuisuuden korostaminen, rohkaisu määrätietoiseen tunteiden ilmaisuun ja hallittuun emotionaaliseen osallistumiseen on tärkeää. Tärkeä osa kohtaamistilannetta on tuomitsemattomuuden tunteen luominen. (Laitinen & Pohjola 2010, 138—139.) Jo asiakkuuden alkumetreillä ammattilaisen on syytä huomioida nuoren aikuisen

herkästi haavoittuva mieli ongelmia kohdatessa. Työotteet ja toimintatavat on siitäkkin syystä osattava valita nuoren hyvää mielenterveyttä tukevalla tavalla.

4.2 Dialogi

Olennainen elementti dialogiseen vuorovaikutukseen on vastavuoroisuus, jossa jokainen osapuoli pääsee luomaan tilannetta ja sitä kautta vaikuttamaan vuorovaikutuksen kulkuun. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakassuhde nähdään molemminpuolisen ymmärryksen rakentamisena, jossa edetään sekä ammattilaisen, että asiakkaan ehdoilla. Dialogi on hyvä valinta työvälineeksi siitäkkin syystä, että pelkkä keskustelu on vaarassa jäädä hyvinkin pinnalliseksi, eikä haluttuun ratkaisevaan lopputulokseen ole mahdollista päästä. (Mönkkönen 2018, 107—108.)

Ennakkoluuloton lähestymistapa asiakasta kohtaan edesauttaa yhteisymmärryksen syntymistä. Kuunteleminen ja kuulluksi tuleminen puolestaan vaatii aitoa läsnäoloa ammattilaisen taholta. Asiakkaalla on valta määrittellä itse omat ongelmansa ja tuoda niitä esiin halutessaan itsemääräämisoikeuden puitteissa. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812 § 2:8) Lempeä asenne auttaa saavuttamaan tasavertaisen suhteen auttajan ja autettavan välillä, jossa molemmilla on oma tärkeä roolinsa. (Raatikainen ym. 2020, 116—117.) Toisinaan jo pelkkä keskusteluyhteyden saavuttaminen toisen ihmisen kanssa voi helpottaa oloa. Asiakas saa purkaa ja jakaa avoimesti pahaa oloaan jollekin, koska kaikilla ihmisillä ei välttämättä ole ystävää, läheistä tai kumppania, jonka kanssa keskustella asioista. Toisinaan läheisiä halutaan suojella ylimääräiseltä kuormitukselta ja salataan omat ongelmat tietoisesti.

On tärkeää tiedostaa kohtaamiseen liittyvän eettisen vastuun, joka edellyttää rohkeutta puuttua asioihin, kun se on asiakkaan hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä. Dialoginen keskustelu avaa uusia perspektiivejä ja parhaimmillaan asiakas alkaa tiedostaa omat ongelmansa. Auttamistyö helpottuu ja muuttuu sujuvammaksi, kun päästään käsittelemään ongelman ydintä. Dialogi on vuorovaikutusta, joka tapahtuu molempien osapuolten ehdoilla. Onnistunut

dialogi edellyttää luottamuksellisuuden- ja turvallisuuden ilmapiiriä osapuolten välillä. Dialoginen kohtaaminen on käytännössä prosessi, joka rakentuu osapuolten yhteisistä tiedoista. Sosiaalityössä dialogin hyödyntäminen auttaa ratkaisemaan asiakkaan ongelmia. (Mönkkönen 2018, 118—121.) Aito kohtaaminen edellyttää hetkeen pysähtymistä ammattilaisen osalta, jotta tämä heijastuu jännittyneempäänkin asiakkaaseen. Vaikka aikaa olisi vain hetki, kohtaamistilanteen voi luoda tunnelmaltaan kiireettömäksi. Muut asiat suljetaan pois mielestä ja ollaan tietoisesti läsnä, jotta levollisuudelle ja myötätunnolle jää paremmin sijaa. (Koskinen 2016.)

Dialogisen keskustelun rinnalle ja ratkaisukeskeiseen asiakastyöhön voidaan ottaa erilaisia apuvälineitä, joilla keskusteluyhteyttä voidaan parantaa ja alkujännitystä vähennetään. Vahvuuskortit auttavat asiakasta löytämään omia vahvuuksiaan. Usein asiakas ei tule ajatelleeksi omia myönteisiä puoliaan kuten esim. ystävällisyyttä, luotettavuutta, rohkeutta ja rehellisyyttä. Omien myönteisten puolien tiedostaminen lisää asiakkaan voimavaroja. Kannustus- ja vinkkikortit voidaan räätälöidä asiakkaan tarpeen mukaan tai käyttää valmiita. Korttien tekeminen yhdessä asiakkaan kanssa on rentouttavaa ja terapeutista, sekä niitä voidaan myöhemmin käyttää apuna ryhmäytymisessä. Asteikkojen, listojen ja luetteloiden avulla voidaan tuoda näkyväksi asiakkaan tavoitteita, sekä seurata niiden edistymistä. Visuaalinen miellekartta eli (mind map) auttaa hahmottamaan esim. vahvuuksia, voimavaroja, tulevaisuuden suunnitelmia ja on muokattavissa tarvittaessa hyvin erilaisiin asiakkaan tarpeisiin. (Harvey & Denise 2015, 200–208.)

4.3 Resilienssi ja hyvä mielenterveys

Resilienssi on tärkeä osa hyvää mielenterveyttä ja se voi vaihdella eri elämäntilanteissa. Se tarkoittaa psyykkistä selviytymiskykyä, kykyä orientoitua uudelleen arjen haasteiden ja muutosten keskellä, sekä joustavuutta mukautua vaihtuviin tilanteisiin. Resilienssi syntyy vuorovaikutuksessa niin yksilön kuin ympäristönkin kanssa. Se on olennainen osa nostamaan ihmisen uudelleen jaloilleen, hänen koettuaan jotain musertavaa elämässään. (Suomen Mielenterveys ry 2022.) Hyvä mielenterveys vaatii ihmiseltä kykyä osata

tasapainoilla niin negatiivisten, kuin positiivistenkin tapahtumien kierteessä. Ihmiselämä on kokonaisuutena monimutkainen, jossa ei voi välttyä ajoittain pettymyksiltä ja haasteellisilta tapahtumilta. Tasapainon vuoksi on hyvä pysähtyä ajoittain normaalin arjen keskellä muistuttamaan itseä, mistä kaikesta voi olla kiitollinen ja millaiset heikkoudet voi kääntää vahvuuksiksi. Ylisukupolvinen huono- osaisuus voi johtaa tilanteeseen, jossa resilienssi ei pääse kehittymään riittävästi, eikä siten asiakas omaksu suojaavien tekijöiden vaikutuksia.

Mielenterveys on voimavara, jonka varantoja voidaan täydentää ja pitää yllä muun muassa vahvistamalla itsetuntoa, mielekkäällä toiminnalla, optimistisella ajattelulla, sosiaalisten suhteiden ylläpidolla, elämänhallinnan tunteella ja - taidoilla, kun kohtaa vastoinkäymisiä. Yhteisötasolla mielenterveyttä voidaan edistää vahvistamalla sosiaalista tukea ja osallisuutta, sekä lisäämällä lähiympäristöjen turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Edellä mainittujen asioiden tasapaino ja tukeminen edistää niin ikään ihmisen kokonaisvaltaista mielenterveyttä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.) Ammatilaisen tulee kohtaamistilanteissa vahvistaa nuoren aikuisen hyvän mielenterveyden varantoja parhaan eettisen osaamisensa mukaan. Ammatilainen pyrkii vakuuttamaan nuoren asiakkaan siitä, ettei hänen tilanteensa ole niin huono, etteikö hän voisi tulla autetuksi.

4.4 Motivointi

Motivoivan haastattelun tavoite on pyrkiä löytämään muutoksen motivaatio ja voima henkilöstä itsestään. Se on rakenteinen vuorovaikutusmenetelmä, jossa onnistumisen todennäköisyys paranee, kun henkilö itse ilmaisee ja oivaltaa omat tarpeensa ja kykynsä. Asioita karsimalla ja -poissulkemalla, on helpompi päästä ratkaisuihin. Positiivisuuden ja toiveikkuuden luominen tulevaisuutta kohtaan on tärkeää. Aito halu saada asiat järjestykseen, voi alkaa jo pienestä kipinästä, kun auttaja ja avuntarvitsija kohtaavat yhteisymmärryksessä. Mitä nopeammin luottamussuhde saadaan luotua, sen ripeämmin on mahdollisuus päästä tarttumaan ongelmien ytimiin ja tätä kautta mahdollisesti ennaltaehkäisemään asioiden monimutkaistuminen. On selvää, että huonosti kohdatuksi tuleminen viivästyttää oikea- aikaista avunsaantia, pahimmassa tapauksessa

ammattilainen voi saada aikaan vain enemmän tuhoa, jos aiheuttaa toiminnallaan negatiivisen kohtaamiskokemuksen. Parhaassa tapauksessa asiakas muistaa lopun elämäänsä kiitollisena tietyn kohtaamisen, joka on loppujen lopuksi tehnyt pysyvän käännekohdan hänen elämäänsä asioiden järjestymiseksi. (Turkka 2015.) On hyvä tiedostaa, että kemiat eivät kohtaa aina kaikkien ihmisten kohdalla samalla tavalla. Epäselvissä tilanteissa yksittäinen sanakin voi johtaa tulkinnanvaraiseen tilanteeseen ja yhteisymmärrys romuttuu heti alkuunsa täysin. Kommunikointityyleissä voi olla rajujakin eroavaisuuksia nuoren aikuisen ja ammattilaisen välillä. Ammattilainen voi joutua mukauttamaan omaa työminäänsä nuorten aikuisten erilaisten persoonien mukaan useitakin kertoja työvuoronsa aikana.

Ammattilaisen empatian osoittaminen on asiakkaalle erittäin tärkeää. Asiakkaan tulee voida tuntea itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi. Muutos asiakkaan tilanteeseen lähtee sisäisestä motivaatiosta, jota ammattilainen voi tukea motivoivilla kysymyksillä. Motivoiva haastattelu muistuttaa avointa keskustelua, jossa kumpikin osapuoli voi nostaa puheenaiheita keskusteluun ja viedä sitä haluamaansa suuntaan. Sisäinen motivaatio syntyy vain, jos se on asiakkaan omien arvojen mukaisia, sekä ne ovat tärkeitä ja toteutettavissa olevia asioita. Motivaation syntyymiseen liittyy asiakkaan itsemääräämisoikeus ja halu päättää itseään koskevista asioista. Siihen kuuluu myös keskittyminen persoonan kehittämiseen ja - sisäisten voimavaroihin, sekä käyttäytymisen itsehallintaan. Apuna voidaan käyttää esim. haitta-hyöty-nelikenttää, jossa haitat ja hyödyt kirjataan suhteessa toivottuun ja epätoivottuun käyttäytymiseen. Asiakkaalle muutoksen kiirehtiminen voi synnyttää muutosvastarintaa. Ammattilaisen tehtävä on tukea asiakkaan uskoa itseensä muutoksen aikaansaamiseksi. (Näkki 2015, 85–88.)

Ammattilaisen on tiedostettava nuoren aikuisen voimavarat ja keskusteltava hänen kanssaan tarvittavien muutosten tärkeysjärjestyksestä. Liian paljon muutoksia kerralla voi tuoda haasteita ja niistä on vaarassa kehkeytyä epärealistisia. Yksi muutos kerrallaan ja rauhalliseen tahtiin luo edellytykset onnistumiselle. Kuitenkin nuorelle aikuiselle on pyrittävä ensi tilassa järjestämään

asunto, ruokaa ja riittävä toimeentulo, mikäli näiden perustarpeiden saralla on puutteita.

5. SOSIAALIALAN TYÖOTTEITA

5.1 Voimavarakeskeisyyden elementit

Sosiaalialan ammattilaiselta edellytetään erilaisten työotteiden käyttöä, sekä tuntemusta asiakkaiden auttamistyössä. Voimavarakeskeisyys ei ole pelkästään työote tai -menetelmä, vaan erittäin merkityksellinen ajattelumalli, sekä tapa toteuttaa vuorovaikutusta. Voimavarakeskeisellä ajattelumallilla ammattilainen herättelee asiakkaan omaa myönteistä uteliaisuuttaan löytääkseen voimavaransa. Kyseisessä ajattelumallissa korostetaan ihmisen omia taitoja ja kykyjä ongelmien syiden etsimisen sijaan. Ongelmien olemassaoloa ei ole tarkoitus kiistää, eikä kieltää niistä puhumista, koska myös ongelmat kuuluvat jokapäiväiseen elämään. Esille tuodaan vastapainona se, että niin kuuluvat myös kyvyt, ratkaisut, voimavarat, resurssit sekä muut ihmisen omat luontaiset voimanlähteet. Ihmismielen haasteena on usein löytää näitä yksin juuri silloin, kun elämä näyttää synkimpiä puoliaan. (Raatikainen ym. 2020, 110—111.)

Syy- seuraussuhteen etsiminen ei ole enää tätä päivää, koska se kuormittaa ihmismieltä ja voi jopa hidastaa tavoitteiden saavuttamista. Yhteistyöhön on kannattavaa saada luotua tietynlainen keveys, joka helpottaa asiakkaan vointia ja tekee työskentelyn myönteisemmäksi. Myös ilon tunteen luominen on suotavaa ajoittain, koska se aktivoi asiakasta kehollisesti. Dialogisessa keskustelussa näitä on mahdollista nostaa esiin poimimalla asiakkaan kertomasta niitä tilanteita tai asioita, joissa hän on onnistunut, ongelmaa esiintyi vain vähän, tai ei lainkaan. (Raatikainen ym. 2020, 110—111.)

Kansanviisaus, ”ei niin paljon pahaa, etteikö jotain hyvää”, on usein totta ja siksi asiakkaan tilannetta voi tarkastella monelta suunnalta. Usein asiakas tuntee ongelmiansa määrittelevän häntä ihmisenä ja tekevän hänestä puutteellisen tai epänormaalin. Ongelman tuottama häpeä vaikeuttaa usein luovien ratkaisujen löytymistä. Asiakkaan ongelmille voidaan antaa oma nimi niin hän huomaa, että ongelma on erillinen asia kuin hän itse. Haasteita ja ongelmia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa oppimiskokemuksina. Haastavasta elämäntilanteesta selviytyminen lisää resilienssiä tulevaisuudessa. Ongelmien kohtaaminen

myönteisessä valossa ja oppimistilanteena lisää asiakkaan voimavaroja. Se auttaa kestävästi hänen hankalaa tilannettaan ja keksimään erilaisia ratkaisumalleja ongelmien ratkaisemiseksi. Usein asiakas voi käyttää opittua tietoa toisia auttaessaan. (Ahola & Furman 2020, 165–181.)

Asiakastyössä keskitytään ensisijaisesti tulevaisuuteen ja menneisyyden tapahtumia kerratessa keskitytään niistä saatuihin oppeihin ja inhimillisen kasvun lähteenä. Asiakkaan nähdessä tulevaisuuden myönteisenä, menneisyyskin näyttäytyy hänelle valoisampana ja ongelmiin ratkaisujen löytäminen on helpompaa. (Ahola & Furman 2020, 53, 113.) Menneisyyttä ei voi muuttaa, mutta tulevaisuuteen voimme vaikuttaa. Menneisyyden vastoinkäymisten jatkuva ajattelu ja sureminen vievät asiakkaan voimavaroja turhaan. Ajatusten siirtäminen tulevaisuuteen, kun vastoinkäymiset ovat takanapäin, voimaannuttavat asiakasta ja antavat uuden perspektiivin asioihin. Kun ihminen tulee hädän hetkellä toisen ihmisen autetuksi, tämä voi olla käännteentekevä kokemus ja lisätä luottamusta toisiin ihmisiin. Ehkä ensimmäistä kertaa elämässään auttajaa kohtaan voidaan tuntea kiitollisuutta. Autetuksi tuleminen lisää myös omanarvontuntoa. (Suoninen ym. 2010, 125.) Omanarvontunteen koheneminen on tärkeä tekijä nuoren aikuisen elämässä, josta hän saa voimavaroja tavoitella haaveita ja unelmia elämässään. Ammattilaisen on hyvä muistuttaa nuorta aikuista siitä, että elämää on edesspäin hyvin suurella todennäköisyydellä paljon enemmän, kuin takanapäin. Nuori aikuinen ehtii saavuttamaan lähes mitä tahansa, kun vain päättää sinnikkäästi ja rohkeasti lähteä unelmiaan tavoittelemaan.

5.2 Ratkaisukeskeinen ohjaaminen

Ohjaustilanteissa on pyrkimys ratkaisukeskeisyyteen, joka käydään läpi ikään kuin asiakkaan ja ammattilaisen välisenä yhteisenä prosessina. Vuorovaikutteisella työotteella pyritään löytämään sellaiset ratkaisut, jotka vahvistavat asiakkaan voimavaroja, sekä edistävät heidän itsenäistä selviytymistään arjen haasteista. Huolellinen tilanneselvitys nuorta aikuista kuunnellen, arvostaen ja ymmärtäen luo hyvät edellytykset yhteisymmärryksen

syntymiselle. (Laitinen & Pohjola 2010, 147—149.) Uusia ratkaisuja etsittäessä on kiinnitettävä myös huomioita niihin asioihin, jotka jo toimivat hyvin ja niiden on hyvä pysyä ennallaan. (Kilpiä 2022, 60). Toimivat asiat nuoren aikuisen elämässä voivat olla hyvin pieniäkin, arkisia asioita, joiden ympärille uutta kokonaisuutta voi lähteä rakentamaan.

Ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa on tärkeää ymmärrys ja myötätunto asiakkaan kokemuksiin kohtaan, mutta katse on aina paremmassa tulevaisuudessa.

Ratkaisukeskeisellä lähestymistavalla pyritään kartoittamaan asiakkaan jo ottamia askeleita ongelman ratkaisussa. Huomio kiinnitetään asiakkaan edistymiseen ja ongelman poistamiseen tulevaisuudesta. Asiakkaan toive tulevaisuuden suhteen on tärkeää ja asiakasta voidaan auttaa apukysymysten avulla esim. Miltä tuntuu, kun toivomasi edistyminen on tapahtunut ja mikä silloin on toisin? ja Mitä sitten tekisit? jne. Apuvälineenä voidaan käyttää asteikkoa 1–10 jonka avulla asiakas voi seurata edistymistään. Asiakas voi miettiä mitä seuraavalle tasolle asteikolla siirtyminen merkitsee käytännössä. Vain harvoin tavoitetasoksi asetetaan täysi 10 ja pienempikin edistyminen on usein asiakkaan mielestä riittävää. Ratkaisukeskeisessä lähestymistavassa huomion keskipisteenä on asiakkaan omat keinot ja voimavarat ongelman ratkaisemiseksi sekä niiden vaikutukset hänen lähiympäristöönsä. Ratkaisukeskeinen lähestymistapa eroaa ongelmaratkaisukeskeisestä työskentelyotteesta niin ettei siinä esitä valmiita kysymyksiä, joiden avulla tehdään päätöksiä. Asiakkaalle esitetyt avoimet kysymykset kuten mitä, milloin, missä, kuka tai miten ovat hyviä kysymyksiä sanoja koska niihin ei voi vastata yhdellä sanalla. Asiakkaan saavutettua tavoitteen keskitytään sen mukanaan tuomiin positiivisiin asioihin. Asiakkaan kohtaaminen koostuu ymmärryksestä ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. (Harvey & Denise 2015, 20–38.)

Voimavaralähtöisessä yksilöllisessä ohjauksessa jää usein yhteiskunnalliset- ja rakenteelliset tekijät sekä esteet vähäiselle huomiolle. Asiakkaan omat voimavarat eivät välttämättä riitä muutoksen aikaan saamiseksi. Voimavaralähtöisyys ei myöskään sovellu lakisääteisiin tehtäviin esim. lastensuojeluun siinä tapauksessa, kun nuorella aikuisella on lapsia. (Keskitalo &

Vuokila- Oikonen 2018, 92, 94.) Ratkaisukeskeinen ohjaus ja neuvonta sopii mielestämme hanketyöhön ja yhteisötoimintaan, jossa tarkka kirjaus, raportointi ja kaavakkeiden täyttö ei ole pakollinen osa työtä, vaan asiakas tekee itse tulevaisuuden haaveista todellisuutta. Nuoren aikuisen voimavarat ja kyky ottaa vastuuta oman elämän suunnasta on myös tärkeä huomioida. Joskus asiakas tarvitsee rinnalla kulkijaa ja opastajaa pienissä arjen toiminnoissa. Asiakas saattaa tarvita konkreettista apua ongelmiansa tarkastelussa ja ratkaisemisessa. Myöhemmin nuoren aikuisen voimavarojen lisääntyttyä hän hyötyy enemmän ratkaisukeskeisestä ohjauksesta. Liian aikaisessa vaiheessa asetetut liian suuret tavoitteet ja epäonnistumiset heikentävät nuoren itsetuntoa. On kuitenkin tilanteita, jotka vaativat asiakkaan kielloista huolimatta yhteistyötä toisten tahojen kanssa esim. väkivallan uhka. Nuoren aikuisen terveyshuolet kuuluvat myös terveydenhuollon ammattilaisten hoidettavaksi.

5.3 Voimaannuttava sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteina palveluissa ja toimenpiteissä on asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen, osallisuuden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. Sosiaalisessa kuntoutuksessa voidaan nähdä myös kasvatuksellisia elementtejä, joiden avulla asiakkaat pyrkivät sopeutumaan uuteen elämäntilanteeseen sekä tiedostavat tilanteen edellyttävät taidot, tiedot ja valmiudet. Sosiaalista kuntoutusta käynnistettäessä nousee usein syrjäytymisen riski. On kuitenkin huomioitava, että ongelmana syrjäytyminen ei ole aina asiakkaasta lähtöisin, sillä hänen elämäntilanteensa vaikuttavat myös yhteiskunnan käytännöt. Asiakkaan osallisuus ja yhteiskunnallinen toimintakyky vaihtelee elämäntilanteen mukaan. Osallisuus edellyttää kohtuullisia resursseja (riittävää toimeentuloa, hyvinvointia ja turvallisuutta) sekä autonomiaa ja toimijuutta omaa elämää koskevissa valinoissa. Sosiaaliset ja tärkeät suhteet ovat edellytyksenä osallisuuden kokemukseen. Osallisuuden jäädessä vajaaksi syrjäytymisen riski suurenee. Sosiaalisessa kuntoutuksessa ammattilainen tukee ja kulkee asiakkaan rinnalla auttaen häntä hankkimaan tarvitsemiaan tietoja ja taitoja, jotka tukevat hänen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Sosiaalisella kuntoutuksella avulla asiakas pyrkii kasvamaan ihmisenä niin, että elämänhallinta ja yhteiskunnallinen integraatio vahvistuu. Sosiaalisen

kuntoutuksen kasvatuksellisen luonteen vuoksi voi sen katsoa olevan luonteeltaan sosiaalipedagogista. Sosiaalinen toimintakyky voidaan jakaa sosiaalsiin taitoihin, arkitaitoihin ja yhteisötaitoihin. Sosiaalsiin taitoihin kuuluvat itseilmaisu, vuorovaikutuskyvyt ja kyky liittyä muihin. Toiminnallisia sosiaalisia taitoja ovat seuraavat taito luoda ihmissuhteita, kyky ottaa vastuuta, kyky huolehtia muista ja taito ylläpitää yhteyksiä. Arkitaitoja ovat mm. itsestä huolehtiminen, arjesta selviäminen ja kyky toimia perheenjäsenenä. Sen jälkeen, kun perus arkitaidot ovat asiakkaalla hallinnassa hän pystyy organisoimaan, jolloin töihin tai koulutukseen hakeutumin on ajankohtaista ja riippuvuuksien hoitaminen mahdollistuu. Asiakkaan arkitaitoja mietittäessä on huomioitava ympäristön asettamat rajoittavat raamit esim. etäisyydet, palveluiden saatavuus, toimeentulo, sosiaaliset suhteet ja verkostot. Yhteisötaidoissa on tärkeää itsensä ja ympäristön tiedostaminen, tunteiden hallinta ja kyky asioida. Edellisten yhteisötaitojen ollessa hallussa asiakas pystyy elättämään itsensä, kykenee osallistumaan, -harrastamaan, -suunnittelemaan tulevaa, sekä kykenee sopeutumaan (Raivio 2018, 97, 99, 101, 103, 104, 113.)

Sosiaalinen kuntoutus on merkittävässä osassa sosiaaliohjausta, sillä monella nuorella arjenhallintataidot ovat niin hukassa, ettei siirtyminen esim. kouluun tai työelämään ole mahdollista. Liian suuret tavoitteet saattavat tuntua ylitseppäsemättömiltä ja muutosvastarinta vaikeuttaa asiakkaan edistymistä. Ammattilaisen apu ja nuoren aikuisen realistiset tavoitteet luovat onnistumisen kokemuksia, jotka luovat voimaantumisen tunteen, joka taas auttaa tavoitteiden saavuttamisessa.

Moniammatillisessa yhteistyössä toimii ihmisiä, joilla on erilainen koulutustausta ja he työskentelevät yhdessä. Yhteistyö vaatii onnistuakseen osapuolten roolien selkeyttä, osallistumista ja vastuun jakamista. Työskentely moniammatillisessa yhteistyössä on aina asiakaslähtöistä, jossa rakennetaan yhteisymmärrys asiakkaan tarpeista, tilanteesta, mahdollisista toimenpiteistä ja ongelmien ratkaisemisesta (Sandström, S., Keiski-Turunen, A., Hassilla, L., Aunola, E. & Alahuhta, M. 2018.)

Moniammatillisen yhteistyön tarvetta tulee osata kartoittaa asiakassuhteen alusta lähtien, koska usein moniongelmaisuuksien ei voi yksi ihminen tai -taho, vastata. On mietittävä tarkoin, mistä nuori aikuinen hyötyisi eniten ja mietittävä lähtökohdat auttamistyölle tarpeiden puitteissa. Saattaen vaihto eri ammattilaisten välillä on suotavaa, mikäli nuoren aikuisen voimavarat ovat jo niin heikot, ettei omin voimin palvelujen piirissä eteneminen tule kysymykseen. Ammatillaisen harkintakyky korostuu nuoren aikuisen voimavaroja kartoittaessa, jolloin asioiden eteneminen voi nopeutua huomattavasti. Saattaen vaihto ammattilaiselta toiselle säästää myös nuoren aikuisen voimavaroja, kun asioita ei tarvitse kerrata ihmiseltä toiselle, joka voi olla hyvinkin raskasta ja turhauttavaa. Myös mahdollisen kirjaamisen ja dokumentoinnin merkitys nousee vahvasti tässä kohtaa esiin. Lisäksi moniammatillisen yhteistyön piirissä sujuva tiedon vaihto, voi vähentää huomattavasti nuoren aikuisen palvelujen määrän tarvetta. Niin sanotut turhat yhteydenotot ja vastaanottokäynnit voi näin toimimalla jäädä vähemmälle.

5.4 Trauma-informoitu työote

Turvallisuuden tunne on tärkeä osa trauma- informoitua työtettä ja se on myös hyvinvoinnin perusta. Osa sosiaalialan asiakkaista on kokenut jonkinlaista väkivaltaa, joka on saattanut aiheuttaa trauman ja siksi tämän tunnistaminen on erittäin tärkeää. Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen, puheeksi otto ja ilmiön lyhyt- ja pitkäaikaisten vaikutusten ymmärtäminen on erittäin tärkeää. Väkivallan muotoja ovat henkinen-, fyysinen-, seksuaalinen-, taloudellinen-, uskonnollinen väkivalta sekä vaino. (Matikka 2023, 61, 65.) Asiakkaan kanssa luodaan yhteiset toimintatavat. Traumasta selviytyminen ei takaa turvallisuuden tunnetta ja se saattaaakin aiheuttaa ns. valmiustilan, jossa asiakas on aina valmiudessa hätätilanteen varalle. Turvallisuuden kokemusta voidaan pitää jo saavutuksena. Sitoutumisvaiheessa asiakkaan luottamuksen saavuttaminen ja mahdollistaminen on ensimmäinen askel korjaavassa asiakassuhteessa. Neuvotteluvaiheessa keskustellaan rajojen asettamisesta ja -pitämisestä, odotuksista, sopimisesta ja tavoitteista. Mahdollistamisvaiheeseen sisältyvät tieto, neuvot, valinnat ja muutos sekä niihin kannustaminen. Motivointi ja

tsemppaus ovat tässä vaiheessa myös tärkeässä roolissa. Asiakkaan motivaatio muutokseen, itsevarmuus ja -luottamus lisääntyvät. Lopetusvaiheessa siirrytään rauhallisesti uuteen normaaliin. (Westerlund- Cook, 91–93.) Nuoren aikuisen ongelmat on hyvä tunnistaa ja ohjata hänet tarvittaessa erikoistuneelle hoitotaholle. Asiakkaan auttamiseksi on kuitenkin hyvä tunnistaa ongelmat ja eri menetelmiä. Oma rauhallinen asennoituminen ja nykyhetkessä oleminen auttaa nuorta asiakasta. Tapahtumiin voi palata vain asiakkaan ollessa siihen valmis. Nuorta aikuista ei voi kiirehtiä työstämään omaa asiaansa ja hän kertookin vain sen mitä haluaa jakaa ammattilaisen kanssa. Asiakkaan kanssa työskentely tulee olla luottamuksellista ja läpinäkyvää. Nuoren aikuisen saatua omaa elämää järjestykseen, hän voimistuu, sekä saa elämänsä hallintaansa.

Omaa ammatillista persoonaa ja -kasvua voidaan kehittää työnohjauksen erilaisilla menetelmillä. Ammatillisen identiteetin rakentuminen selkiytyy kriittisen reflektion turvin, jolloin myös omat henkilökohtaiset arvot ja asenteet täydentyvät. Ammatilliselle on tärkeää pitää omat ammatinhallintaa koskevat taidot tasapainossa, jotta kykenee auttamaan muita. Oman toiminnan tarkastelu ja osaamisen päivittäminen auttavat kehittämään ammatillista persoonaa. Ammatillisen on kyettävä asettamaan myös omat tavoitteensa realistiselle tasolle, ajoittainen itsereflektointi on tähän oiva työkalu työnohjauksen ohessa. Tapauksissa, joissa työnohjausta ei osata tarjota, ammattilaisen velvollisuus on tunnistaa omat rajansa sekä tarpeensa ja osattava hakea itselleen tukea tarvittaessa. (Karvinen-Niinikoski, Rantalaiho & Salonen 2007, 89–90.) Ammatillisen on tärkeää pohtia ajoittain myös omaa suhtautumistaan haastaviin aihealueisiin. Ammatilliselle haastavia aiheita voivat käytännössä olla mitkä tahansa, mitä asiakas kertomallaan tuo esiin omista kokemuksistaan. Asiat voivat olla toisinaan hyvin raskasta kuultavaa myös ammatilliselle, niissä tilanteissa on ammatillisuudella suuri painoarvo. Neutraali suhtautuminen saattaa tuottaa ajoittain haasteita. Tarvittaessa täytyy osata olla kaikesta kuulemastaan huolimatta esimerkiksi empaattinen, vaikka mieleen nousisi negatiivisia ajatuksia heijastuen omiin samankaltaisiin kokemuksiin.

5.5 Voimaannuttava ryhmän ohjaaminen

Voimavarakeskeisyyden suhde todellisuuteen on sosiaalisessa oppimisessa, jonka avulla asiakas muokkaa tietoa aktiivisesti ja omaehtoisesti. Voimavarakeskeisyyden vahvana perustana on dialogisuus, joka ohjaa tapaa olla ja ajatella. Voimavarakeskeisyyden kontekstissa korostuu yksilön ja ryhmän kyvykkyys sekä ainutlaatuisuus, joita pyritään tuomaan esiin erilaisten teorioiden ja ajatusmallien avulla. Jokainen hetki ja paikka luo omat ainutlaatuiset puitteet asioiden tutkimiselle, käsittelylle sekä yhteiselle vuorovaikutukselle. Yhteisen kielen, ymmärryksen ja kielen rakentumisen ryhmäläisten välille auttaa ryhmäytymisessä. Ohjaajalla on tärkeä rooli ryhmän turvallisuuden tunteen luomisessa ja läpinäkyvyys toiminnassa. Ryhmän säännöt tuovat myös turvallisuutta ja antavat raamit ryhmän käyttäytymiseen. Narratiivisuus aikaisempien kokemusten muovaamana on merkityksellinen ja olennainen silloin, kun haluamme yhdessä tarkastella ja ajatella luovasti uudella tavalla tässä hetkessä. Ammatillaisen on hyvä reflektoida omia ajatuksiaan yksin tai toisen ammatillaisen kanssa dialogisen keskustelun avulla. Reflektoinnissa ajatellaan tietoisesti ja haetaan ymmärrystä tunteista, sekä ajatuksista eri suunnista tarkasteltuna. (Kilpiä 2022, 44, 49, 63.)

Ryhmän merkitys nuorelle aikuiselle on voimaannuttava. Nuorten aikuisten ohjaaminen ryhmään tuo heille vuorokausi rytmiä ja uusia kontakteja arkeen. Ryhmissä samassa tilanteissa olevat nuoret saavat vertaistukea ja uusia ideoita, miten he voivat omaa arkeaan parantaa. Uudet ystävyys-suhteet voivat jatkaa ryhmän toiminnan loputtuakin. Nuorilla aikuisilla kotipaikkakunnalta lähteminen opiskelemaan vähentää lähellä olevien ystävien määrää ja voi aiheuttaa yksinäisyyttä- sekä ulkopuolisuuden tunnetta. Pienen ryhmän tuoma varmuus sosiaalisiin tilanteisiin vaikuttaa monella tasolla arjesta selviytymiseen ja rohkaisee uuden tulevaisuuden suunnan löytymisessä. Ryhmät ja toimijuus ehkäisevät nuorta aikuista syrjäytymästä yhteiskunnasta.

6. TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisia opinnäytetöitä tehdään mm. ammattikorkeakouluissa ja niihin ei ole määritelty tutkimuskysymyksiä- tai ongelmia. Se on yksi opinnäytetyön muoto, jonka tarkoituksena voi olla erilaisen toiminnan järjestäminen, -ohjeistaminen tai opastaminen. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyy tuote tai toiminta kuten esim. ohjeistus tai opas, näyttely tai menetelmä tai jokin tapahtuma. Lisäksi toiminnalliseen opinnäytetyöhön kuuluu opinnäytetyön raportti, jossa dokumentoidaan prosessin kulkua. Toteutustapa määräytyy mahdollisen tilauksen ja kohderyhmän mukaan. Toiminnallisella opinnäytetyöllä on pyrkimys tavoitella ammatillisesti eri toimintoja kuten esim. opastamista, järjestämistä, ohjeistamista ja järjeistämistä. (Airaksinen & Vilka 2003, 9.)

Päädyimme tekemään toiminnallisen opinnäytetyön siksi, että halusimme saada aikaan jotakin konkreettista ja mielestämme tärkeää. Työmme pitää sisällään sanoman, jonka tarkoitus on saada nuorten aikuisten hiljaisia pyyntöjä ja toiveita kuuluviin. Halusimme tarttua oletuksiin ja tuoda esiin sitä, etteivät kaikki ihmiset ole samalla lähtöviivalla ja näihin lähtökohtiin voi vaikuttaa hyvin monet eri tekijät. Tiivistelmäkappaleessa mainitsimme, kuinka aidon kohtaamisen tärkeyttä korostetaan mutta samaan aikaan erilaisten chat- ja digipalveluiden käyttö, sekä saatavuus yleistyy. Tämä on siinä mielessä hyvin huolestuttava ilmiö myös sosiaalipalveluissa, että fyysiset kohtaamistilanteet ovat vaarassa jäädä vähäisiksi. Tästä voi seurata sosiaalisten kanssakäymistaitojen heikentymistä myös ammattilaisten osalta. Opas koostuu mielestämme erittäin tärkeistä elementeistä, joiden tarkoitus on muistuttaa ammattilaista hektisessä työskentelyrytmissä toimimaan tavalla, joka tukee nuoren aikuisen selviytymistä läpi elämän haasteiden. Teknologian kehittyessä myös sosiaalipalveluissa, jokaisen fyysisen kohtaamistilanteen soisi olevan niin positiivisen ainutlaatuinen, että se auttaa kannattelemaan kaikin mahdollisin keinoin ihmistä eteenpäin elämässään.

6.2 Kohtaamisoppaan suunnittelu

Kohtaamisoppaan suunnittelu sai alkunsa ajatuksista, miten voisimme vaikuttaa nuorten aikuisten hyvinvointiin. Nuoret aikuiset olivat meille kohderyhmänä selkeä valinta opinnäytetyössä heti aluksi, sen sijaan kenelle oppaan kohdistamme, aiheutti alkuun pohdintaa. Nuoret aikuiset valikoituivat kohderyhmäksi siitä syystä, että meillä oli ennestään jo sekä kuultua tietoa, että median- sekä lähdetietoon perustuvaa tietämystä heidän ongelmiinsa. Lisäksi huoli nuorten aikuisten kokemuksista muutaman vuoden takaisista pandemia vuosista, siihen liittyvien pakollisten eristäytymisten ja poikkeusoloissa elämisen varjossa, ovat omalta osaltaan pahentaneet nuorten aikuisten tilannetta. Samaan aikaan alkoi sotatila Euroopassa, joka on niin ikään omiaan aiheuttamaan täysin ylimääräistä huolta ja pelkoa epävarmasta tulevaisuudesta nuorten aikuisten keskuudessa. Taloudellinen tilanne Suomessa on tehnyt jyrkän notkahduksen viime vuosien aikana, joka heijastaa tämän hetken kotitalouksien elämään suoraan, olipa kyse sitten elintarvikkeista, polttoaineista tai muista perustarpeista, kuten sähköhinnoista. Nuoret aikuiset ovat elämänsä alussa kohti itsenäistymistä, opiskelu- ja työuran alussa, perheenperustamis- vaiheessa, hankkimassa ensi kotiaan ja kaikkea tätä varjostaa erilaiset heikennykset, huolet sekä epävarmuus.

Tässä kohtaa ajattelimme, jos suunnittelisimme kohtaamisoppaan ammattilaisille, että nuorella aikuisella olisi viimeistään nyt mahdollisuus tulla kuulluksi, nähdyksi ja ennen kaikkea tulla autetuksi. Sosiaalialan ammattilaisella täytyy olla työkalut kohdata arvostavasti ihminen ja minimoida palveluiden tarve. Kohtaaminen on hetki, jonka voi hoitaa joko hyvin tai huonosti ja tämä on jokaisen sosiaalialan ammattilaisen valinta, miten hyvin ammattieettisyyttä asiakastilanteissa lähtee noudattamaan. Pyrimme kokoamaan oppaaseen kaikki mahdolliset näkyvät ja näkymättömät osa- alueet nuoren aikuisen näkökulmasta, mitä kohtaamistilanne voi pitää sisällään havainnoinnista konkretiaan. Käytännössä käänsimme tämän ammattilaisen kokonaisvaltaiseksi toiminnaksi nuorta aikuista kohtaan, jonka avulla kohtaamistilanne on kaikin puolin positiivinen kokemus. Lopuksi oppaaseen työstimme myös osan työmenetelmistä, joiden käyttöä voi soveltaa erilaisissa tilanteissa.

Työmenetelmien harkittu käyttö voi vaatia useiden eri menetelmien yhteen sovittamista parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

6.3 Teoriatiedon hyödyntäminen

Tutustuimme laajasti kirjallisuuteen ja verkkolähteisiin, joista poimimme opinnäytetyöhön mielestämme sopivimmat aineistot rankalla kädellä. Pyrimme pysyttelemään myös mahdollisimman tuoreessa tiedossa poissulkemalla vaihtoehtoja. Aiheeseemme sopivaa valmista itse tilastotietoa emme sitten kuitenkaan onnistuneet saamaan kasaan niin paljon, kuin alun perin olimme ajatelleet. Mahdollisuuksia tutkimalla pääsimme kuitenkin käsitykseen, joka tuki työme perimmäistä ajatusta oppaan tarpeellisuudesta. Opinnäytetyöraporttia kokosimme monipuolisten lähteiden avulla, rajaamalla tarkasti työhöme soveltuvat lähdemateriaalit. Opinnäytetyö eteni siten, että raporttia kirjoitimme melko pitkällekin ennen kuin aloimme kokoamaan itse opasta. Tämä vaikutti loogiselta järjestykseltä, koska opas on loppujen lopuksi tiivistetty opinnäytetyö raportista, keräämämme teoriatiedon pohjalta. Joitakin opinnäytetyöhön haluamiamme teoriatietokirjallisuuksia emme ehtineet saada käyttööme, koska ne olivat niin tiiviisti lainattuja ja pitkillä varausjonoilla varattuja.

6.4 Kohtaamisoppaan rakenne ja jäsentely

Kohtaamisoppaan rakennetta ja jäsentelyä teimme useaan kertaan paperille, jota täydensimme meille itsellemme tärkeillä asioilla. Välillä poistaen, välillä lisäämällä, jotta lopuksi jäi vain ne asiat, mitkä katsoimme tärkeimmiksi. Tiivis opas oli lähtökohta, jota täytyi noudattaa harkitusti. Teimme alun perin molemmat tahoillamme omannäköisemme versiot oppaasta, jonka yhdistimme kumpaakin osapuolta miellyttäväksi kokonaisuudeksi. Suuria eroja ei sisällöllisesti ollut ja ulkoasussakin pystyimme hyvin yhdistämään molempien mieltymykset. Oppaan koko on A5, koska se on helppo kuljettaa mukana. Alun perin ajattelimme tehdä oppaan Power Pointin avulla, mutta päädyimme käyttämään Canvaa, koska se mahdollisti monipuolisemman lopputuloksen. Oppaan sisältö syntyi loppujen lopuksi melko helposti, koska pohjatyöt opinnäytetyön raportin suhteen oli tehty huolella jo melko valmiiksi. Ulkoasu teetti enemmän työtä koska Canva oli meille

uusi ja emme olleet sitä aikaisemmin käyttäneet. Loppujen lopuksi oppaaseen lisäsimme työmenetelmiä, jotta opas ja raportti sisältöineen kohtaisivat paremmin. Tämän jälkeen tulimme siihen tulokseen, ettemme voi enää puhua tiiviistä oppaasta, koska sisältö laajeni lähes puolella. Oppaan kuvitusta mietimme myös hyvin tarkoin, että sen lopullinen ulkoasu olisi positiivisia ajatuksia herättävä, mutta myös puhutteleva ja lämminhenkinen.

7. EETTISYYS

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöitä määrittelee sosiaalihuollon ammattihenkilöstön toiminnan tavoitteet. Lain tavoitteita ovat sosiaalisen toimintakyvyn, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Päämäärinä ovat myös hyvinvoinnin lisääminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Sosiaalihuollon työntekijän tulee noudattaa ammattitoiminnoissaan säännöksiä, jotka säätelevät asiakkaan asemaa, oikeuksia ja asiakastietojen käsittelyä (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 2015/817 § 1:4) Eettinen harkinta on osa sosiaalialan ammattilaisen työtä ja erityisen tärkeää silloin, kun päätöksentekoon liittyy ristiriitaisia asiakastilanteita. Ristiriitatilanteita sosiaalialalla aiheuttavat työskentelyolosuhteet, työn mitoitukset ja kuormitus vaikeuttavat eettisesti kestävästä toiminnasta työssä. Haasteita tuo myös asiakkaan tarpeiden laittaminen tärkeysjärjestykseen, ammattilaisen ristiriitaiset roolit auttajana ja kontrolloijana, asiakkaiden ja asiakasryhmien keskinäiset ristiriitaedut, sekä poliittiset ja taloudelliset ristiriidat.

Sosiaalialan työntekijöillä on valtaa, joka voi vaikuttaa asiakkaan elämään, sillä valtaa on myös tekemättä jättäminen. Valtaa on myös asioiden nimeäminen ja asiakkaiden tarpeiden priorisointi, sekä jatkotoimenpiteet niiden hoitamiseksi. Asiakkaan ollessa täysivaltainen ja kykenevä päättämään omista asioistaan on hänen itsemääräämisoikeuttaan kunnioitettava niin että hänellä on oikeus päättää asioistaan ilman muiden niihin puuttumatta. Tämä voi aiheuttaa näkemuseroja asiakkaan ja sosiaalialan ammattilaisen välille esim. silloin kun asiakas kieltäytyy tukitoimista, joita hän tarvitsisi ja hänen perheensä hyvinvointikin sitä vaatisi.

Käsittelimme työssämme eettisiä periaatteita laajasti ja aika-ajoin pysähdyimme miettimään, toteutuuko eettisyys kokonaisuudessaan niin tarkasti kuin haluamme eri osa-alueilla. Pyrimme miettimään tilanteita, joissa se toteutuu lähes automaattisesti, mutta myös niitä tilanteita, joissa eettiset periaatteet voi jäädä myös toteutumatta. Opas ammattilaisille on käytännössä tulos eettisten periaatteiden sisällöstä, jonka itsekin oivalsimme vasta työn loppusuoralla. Asiat, joita oppaaseen on kerätty hyvin harkitusti, oli alun perin juuri niitä, jotka tarkoin

mietimme olevan kohtaamistilanteessa ne tärkeimmät elementit hyvän ja lämminhenkisen kohtaamisen saavuttamiseksi. Eettisyyden toteutumista ei voida kuitenkaan pitää itsestään selvyytenä, vaan se on jokaisen ihmisen oman ajattelun ja käyttäytymisen summa. Nuori aikuinen ei lähde herkästi kyseenalaistamaan ammattilaisen sanomisia tai saamaansa muuta epäasiallista kohtelua. Kokemus tulleen huonosti kohdelluksi kääntyy herkästi niin päin, että asiakas kuvittelee itse toimineensa väärin. Hyvä lähtökohta eettisten periaatteiden toteutumiselle asiakastilanteessa on ammattilaisen ystävällisyys, hyvä käytös ja tunnollisuus työtä tehdessään. Lähtökohtaisesti ilman näitä peruselementtejä eettisyys työskentelystä on jo vaarassa jäädä vajaaksi.

On tiedostettava, että sosiaalialan ammattilainen on se, joka varmistaa asiakkaiden sosiaalisiin oikeuksiin kuuluvan oikeusturvan toteutumisen. Lisäksi kantaa lopullisen vastuun kansalaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin toteutumisesta. Laki määrittelee raamit kaikkeen toimintaan, ammattilaisten tehtävä on noudattaa niitä parhaan mahdollisen ammattieettisen osaamisensa mukaan. (Pehkonen & Väänänen- Fomin 2011, 13.) Eettisyyden osalta meillä oli suhteellisen helppo työstää opinnäytetyötä yhdessä, koska ajattelutapamme asioista on hyvin pitkälle samankaltaisia. Yhdistäviä tekijöitä on opintojen aikana tullut eteen paljon enemmänkin, joka loppujen lopuksi osoittautui luonnolliseksi valinnaksi työstää myös opinnäytetyö yhdessä. On tärkeää, että arvot ja eettinen ajattelu kohtaa toisen osapuolen kanssa.

8. POHDINTA

Opinnäytetyön aihetta pohtiessamme meitä yhdisti huoli nuorten aikuisten hyvinvoinnista ja päätimme tehdä oppaan ammattilaisille avuksi nuorten kohtaamiseen. Hienotunteisuutta ei voi mielestämme korostaa liikaa kohtaamistilanteessa. Mielestämme huolestuttavaa on nuorten hyvinvoinnin jakautuminen epätasaisesti. Nuoret ovat usein lähtökohtaisesti jo hyvin eriarvoisessa asemassa perhetaustoista riippuen. Nuoret aikuiset eivät aina huomaa omia voimavarojaan ja vähättelevät herkästi taitojaan. Kohderyhmän valinnaksi nuoret aikuiset olivat meille luonnollinen valinta, muilta osin työn rajaaminen oli melko haasteellista. Mielestämme kohtaamisopas soveltuisi käytettäväksi millä sosiaalialan saralla tahansa ja käytännössä sopisi yleisimminkin ammattilaisten käyttöön asiakkaiden ikäjakaumasta riippumatta. Työn pakollisen rajaamisen kannalta opinnäytetyön raportti on kuitenkin tehty tarkasti pohjautuen nuorten aikuisten kohtaamistilanteita silmällä pitäen.

Käytimme työssämme valmiita tutkimuksia ja lähdetietoa, jotka koimme tärkeäksi. Kirjallisuutta ja lähteitä löytyi runsaasti, rajauksen suhteen pyrimme olemaan kriittisiä. Tutkiskelimme myös nuorten suosimia nettilähteitä ja -alustoja, jotka tukivat ajatustamme siitä, ettei nuorten aikuisten kohtelu ole aina asiallista. Nuoria kuormitti erityisen paljon ammattilaisten suuri vaihtuvuus, jolloin uuden asiakassuhteen luominen jouduttiin aloittamaan alusta. Tässä kohtaa nuori herkästi luovuttaa ja asiat jäävät hoitamatta loppuun asti. Oppaan avulla tavoittemme on antaa ammattilaiselle valmis muistilista paremman kohtaamiskokemuksen luomiselle. Oppaaseen kokosimme tärkeäksi kokemiamme asioita positiivisen vuorovaikutuksen luomiseksi. Oppaaseen koottu sisältö voi vaikuttaa itsestään selvältä, mutta nuorten kokemukset kertovat muusta.

Nuorten tukiverkostot ovat heikentyneet muun muassa yhteiskunnan muutoksen takia. Vanhempien kyvyt tukea nuoria aikuisia nyky- yhteiskunnassa ovat rajallisemmat jo muun muassa digitalisoitumisen ja teknologian kehittymisen vuoksi. Tämän aikakauden nuori aikuinen on se, jonka oletetaan herkästi jo osaavan/ hallitsevan teknologian käyttö moitteitta, sen sijaan palvelujärjestelmien

käyttö voi tuottaa haasteita osaavammallekin yksilölle. Vaatimustaso on noussut lähes kaikilla elämän osa- alueilla ja samaan aikaan avun piiriin pääseminen on vaikeutunut. Taloudelliset huolet ovat usein yksi juurisyy siihen, miksi perheet ovat alun perin heikompaan sosiaaliseen asemaan ajautuneet. Ammatillisella on valta ja vastuu luoda kohtaamistilanne, jossa hän ottaa huomioon asiakkaan tarpeet lähtökohdista riippumatta. Oppaan avulla ammattilaisen on hyvä muistuttaa itseään ammattieettisestä toiminnasta. Oppaan avulla toimiminen vahvistaa nuoren aikuisen toimintakykyä monipuolisesti ja luo positiivisia voimavaroja. Näin nuoren aikuisen on helpompi saavuttaa voimaantumisen tunne, jota hän tarvitsee elämänhallinnan ylläpitämiseksi.

Ajatuksen tasolla opinnäytetyön työstäminen oli meille kohtuullisen helppoa, raportin kirjoittaminen ja rajaaminen puolestaan tuotti ajoittain haasteita. Lähdemateriaalia on aiheeseen liittyen luettu ja tutkiskeltu mittava määrä, myös niiltä osin rajauksia täytyi tehdä sopivissa määrin. Kaikkea ei voi ottaa mukaan yhteen opinnäytetyöhön luettavuuden parantamiseksi. Jouduimme palaamaan lukuisia kertoja miettimään, mikä oli alkuperäinen tarkoitus työllemme. Itse raporttiosio on muokkautunut ja tarkentunut alkuperäisestä huomattavasti, välillä aiheuttaen pidempiäkin mietintätaukoja miten lähdetään työtä jatkamaan. Yhteistyö opinnäytetyötä tehdessä on tukenut prosessin etenemistä. Tunneskaaloja olemme käyneet läpi laidasta laitaan, onneksemme emme ole luovuttaneet kuitenkaan missään vaiheessa.

Pieni tauko työstä on avartanut yleensä ajatusmaailmaa ja työn puutteet oli helpompi havaita tauon jälkeen aina uusin silmin. Aito halu pysyä alun perin sovitussa aikataulussa on myös pitänyt loppuun asti. Opinnäytetyön tekeminen on ollut monipuolisesti opettavainen matka meille molemmille. Päätäväisyys siitä, että me onnistumme, on ollut asia mistä puolin ja toisin olemme toisiamme tsempanneet. Kynnys tehdä opasta ammattilaiselle on myös välillä askarruttanut, mutta vahva ajatus sen tarpeellisuudesta ja tärkeydestä on antanut meille itseluottamusta pyrkiä saamaan oppaasta käyttökelpoinen, josta ammattilainen voi aidosti hyötyä. Oppaan ei ole tarkoitus olla ohjekirja vaan nimenomaan tuki sosiaalialan ammattilaisten hektiseen työarkeen. Muistutus tärkeiden arvojen noudattamisesta, jonka avulla jokaisesta kohtaamistilanteesta voi tehdä omalla

toiminnallaan parhaan mahdollisen. Ennen kaikkea opinnäytetyön laatiminen oppaineen ja raporteineen on ollut opettavainen matka meille itsellemme. Parityönä opinnäytetyö on vaatinut paljon joustamista puolin ja toisin, mutta niin myös toisen osapuolen vahvuuksien huomioimista kuin ryhmäytötaitojakin. Kohtaamisopas sisältöineen toimii myös meille tekijöille tavallaan ohjenuorana siirtyessämme sosiaalialan ammattilaisten joukkoon valmistuttuamme. Oppaan avulla toimimisen jälkeen voisimme nähdä asiakkaan kasvoilta hymyn ja helpotuksen tunteen, jolloin hän on kokenut tullessa nähdyksi ja kuulluksi, ehkä ensimmäistä kertaa elämässään. Mikä tahansa hyvä kohtaaminen voi ajaa lopulta asiakkaan käännekohtaan, joka tuo tullessaan hänelle pysyvän, paremman tulevaisuuden.

Mietimme erilaisia vaihtoehtoja, miten saisimme oppaan ammattilaisten käyttöön ja perinteinen A5 kokoluokan vihkomalli pysyi yhtenä vaihtoehtona loppuun asti. Sitä voisi hyödyntää esimerkiksi nuorten aikuisten parissa työskentelevien ammattilaisten työyhteisöissä osana perehdytyskansioita. Opasta voisi hyödyntää niissä, olipa perehdytyskansio sitten sähköisessä muodossa, tai tavallinen kansio perinteisinä tulosteita. Itse A5 koon vihko, olisi helppo pitää työssä mukana, mutta vaihtoehtoja on useita. Toinen ajatus oppaan käyttöönottoon olisi juliste- malli, joka toimisi esimerkiksi työpaikan seinätauluna. Seinätaulumalli mahdollistaisi sen, että itse kohtaamisen elementit voisi sijoitella, vaikka kellotaulun muotoon, näin ollen työmenetelmät voisi sijoitella taulun keskelle, joista voisi ikään kuin valita eri tilanteeseen sopivimman vaihtoehdon. Joka tapauksessa oppaan sisältö on suunniteltu olemaan esillä/ kätten ulottuvilla, nuorten aikuisten kanssa työskentelevien ammattilaisten työarjessa.

Tiivistelmä- osiossa kerroimme jo lyhyesti mahdollisesta jatkokehitysideasta, jossa voisi luoda nuorille aikuisille suunnatun Webropol- kyselyn palvelun laadun selvittämiseksi, jota verrattaisiin samanaikaisesti tehtyyn vastaavaan kyselyyn sosiaalialan ammattilaisille. Kyselyssä nuorille aikuisille voisi keskittyä nimenomaan kohtaamistilanteiden sujuvuuteen liittyviin kysymyksiin ja autoivatko hyvät kokemukset tavoitteiden saavuttamisessa. Ammattilaisille suunnatussa kyselyssä voisi puolestaan keskittyä kysymyksiin, mitä tai mitkä ovat mahdollisesti estäviä tekijöitä, jotka vaikuttavat heikentävästi parantamasta

työnlaatua yrityksistä huolimatta. Kyselyjen vastauksien perusteella olisi tavoite luoda uusia näkökulmia asiakastilanteisiin.

LÄHTEET

- Ahola, T. & Furman, B. 2020. Ongelmista ratkaisuihin. Lyhytterapian perusteet. Lyhytterapiainstituutti Oy. 2. painos. Otavan kirjapaino Oy: Keuruu.
- Airaksinen, T. & Vilkka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Fors, P. & Vatula- Pimiä, M- L. 2014. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Porvoo: Edita.
- Harni, E. 2021. Huono- osaisuus periytyy sukupolvelta toiselle. Talentia- lehti 22.2.2021. Viitattu 12.4.2024 <https://www.talentia.fi/talentia-lehti/huono-osaisuus-periytyy-sukupolvelta-toiselle/>
- Harvey, R. & Denise, Y. 2015. Lasten ja nuorten ratkaisukeskeinen ohjaus ja neuvonta. Helsinki: Lyhytterapiainstituutti Oy.
- Hipp, T. 2023. Trauma ja traumatisoituminen. Trauma-informoitu työote. Teoksessa. Linner Matikka, J. & Hipp, T (toim.). PS- kustannus: Jyväskylä.
- Ilmakunnas, I. 2019. Nuorten aikuisten taloudelliset vaikeudet elämäntietä- ja pitkittäisnäkökulmasta tarkasteltuna. Väitöskirja, Turun yliopisto. Viitattu 24.4.2024 <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019112744436>
- Kallio, J. 2023. Eletty ja opittu, kamppailtu. Itsenäistyvien nuorten kansalaisuuden rakentuminen institutionaalisessa järjestelmässä. Väitöskirja, Tampereen yliopisto. Viitattu 12.4.2024 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-3106-1>
- Karvinen- Niinikoski, S., Rantalaiho, U- M. & Salonen, J. 2007. Työnohjaus sosiaalityössä. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Keski- Petäjä, M. & Witting, M. 2016. Vanhempien koulutus vaikuttaa lasten valintoihin. Tieto & Trendit artikkeli 10.5.1016. Viitattu 28.12.2023 <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/>
- Keskitalo, E. & Vuokila- Oikonen, P. 2018. Voimavaralähtöisyys sosiaalisen kuntoutuksen viitekehystenä. Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia Teoksessa. Kostilainen, H. & Nieminen, A. (toim.) Diak työelämä 13. Diakonia- ammattikorkeakoulun julkaisu.
- Kilpiä, J. 2022. Kontekstin taju. Kartta voimavarakeskeiseen ryhmän ohjaamiseen. Aktuaali koulutuspalvelu: Helsinki.
- Koskinen, J. 2016. Aito kohtaaminen. Ajantieto Oy. Viitattu 25.3.2024 <https://ajantieto.fi/aito-kohtaaminen/>

Kotiranta, T., Niemi, P. & Haaki, R. (toim.) 2011. Sosiaalisen toiminnan perusta. Helsinki: Gaudeamus.

Laitinen, M. & Pohjola, A. 2010. Asiakkuus sosiaalityössä. Tallinna: Gaudeamus.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817. Viitattu 24.4.2024 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812. Viitattu 24.4.2024 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>.

Matikka, J. L. 2023. Trauma ja traumatisoituminen. Trauma-informoitu työote. Teoksessa. Linner Matikka, J. & Hipp, T. (toim.) PS- kustannus: Jyväskylä.

Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Tallinna: Gaudeamus.

Näkki, P. 2015. Motivoiva haastattelu ryhmäkuntoutuksessa. Teoksessa. Näkki, P. & Sayed, T. (toim.) Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Otavan kirjapaino Oy; Keuruu.

Pehkonen, A. & Väänänen- Fomin, M. (toim.) 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. Juva: PS- kustannus.

Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, T. & Vepsä, P. 2020. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Raivio, H. 2018. Sosiaalinen kuntoutus voimavaraistamisena -toivon ja muutoksen näkökulma. Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia Teoksessa. Kostilainen, H. & Nieminen, A. (toim.) Diak työelämä 13. Diakonia- ammattikorkeakoulun julkaisu.

Reserviläinen 2023. Reserviläisten ja varusmiesten päivärahoihin korotus vuoden 2024 alussa. Viitattu 19.4.2024 <https://reservilainen.fi/reservilaisten-ja-varusmiesten-paivarahoihin-korotus-vuoden-2024-alussa/>

Sandström, S., Keiski-Turunen, A., Hassilla, L., Aunola, E. & Alahuhta, M. 2018. Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kuvaamana. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 44. Viitattu 25.4.2024 <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018061225734>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2023. Kotihoito. Kotipalvelut. Viitattu 25.3.2024 <https://stm.fi/kotihoito-kotipalvelut>

Suomen Mielenterveys ry. 2022. Vahvista mielenterveyttäsi. Mitä mielenterveys on. Resilienssi auttaa selviytymään. Viitattu 28.3.2024. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttaasi/mita-mielenterveys-on/resilienssi-auttaa-selviytymaan/>

Suoninen, E., Pirttilä- Backman, A- M., Lahikainen, A. R. & Ahokas, M. 2010. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: WSOYpro OY.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Mielenterveys. Mielenterveyden edistäminen. Viitattu 25.3.2024
<https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen>

Tilastokeskus 2024. Köyhyys- tai syrjäytymisriski. Verkkojulkaisu. Tilastokeskus: Helsinki. Viitattu: 12.4.2024
<https://www.stat.fi/indikaattori/koyhyystaisyrjaytymisriski>

Turkka, S. 2015. Kohtaamisella voi tukea tai tuhota. Mielenterveysyhdistys HELMI ry. Nro 2 (2015). Viitattu 19.3.2024 <https://mielenterveyshelmi.fi/helmi-lehti/2015-2/kohtaamisella-voi-tukea-tai-tuhota/>

Väisänen, L., Niemelä, M. & Suua, P. 2009. Sanat työssä, Vuorovaikutus ammattitaitona. Tekijät ja Kotimaa- Yhtiöt Oy/ Kirjapaja: Helsinki.

Westerlund- Cook, S. 2023. Lapsuusajan haitallisten ja suojaavien kokemusten sekä toivon merkitys systeemissä ja suhdeperustaisessa työotteessa. Trauma-informoitu työote. Teoksessa. Linner Matikka, J. & Hipp, T. (toim.) PS-kustannus: Jyväskylä.

LIITTEET

OPAS NUOREN AIKUISEN KOHTAAMISEEN

SOSIAALIALAN AMMATTILAISELLE

Alkusanat

*Tämä opas on tehty opinnäytetyönä
Lapin ammattikorkeakoulussa
sosionomin koulutusohjelmasta.*

*Oppaan tarkoituksena on muistuttaa
kohtaamistaitojen tärkeydestä ja
tuoda eri työotteiden merkitystä
nuorten aikuisten voimavarojen ja
vahvuuksien huomioimiseen.*

*Opas on suunnattu sosiaalialan
ammattilaisille, jotka työskentelevät
nuorten aikuisten parissa.*

SISÄLLYSLUETTELO

- S.1 KIIREETTÖMYYS
- S.2 TURVALLINEN TILA
- S.3 TAUSTAT
- S.4 ENNAKKOLUULOTTOMUUS
- S.5 KUUNTELU
- S.6 DIALOGI
- S.7 MOTIVOINTI
- S.8 MOTIVOIVA HAASTATELU
- S.9 YMMÄRRYS
- S.10 VOIMAVARAKESKEISYYS
- S.11 VOIMAVARAT
- S.12 VOIMAANNUTTAVA RYHMÄOHJAAMINEN
- S.13 ASENNE
- S.14 VOIMAANNUTTAVA SOSIAALINEN KUNTOUTUS
- S.15 ASETU TOISEN ASEMAAN
- S.16 RATKAISUKESKEINEN LÄHESTYMISTAPA
- S.17 AUTA TARVITTAESSA
- S.18 ONGELMAKESKEINEN LÄHESTYMISTAPA
- S.19 ÄLÄ JÄTÄ YKSIN
- S.20 MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ
- S.21 TRAUMAINFORMOITU TYÖOTE
- S.22 VOIMAANTUMINEN
- S.23 VAHVUUKSIEN HUOMIOIMINEN
- S.24 LÄHTEET

KIIREETTÖMYYS

KIINNITÄ HUOMIOTA OLEMUKSEESI ALKUMETREISTÄ LÄHTIEN.

OLE VASTUUSSA OMASTA TOIMINNASTASI JA KÄYTÖKSESTÄSI.

OTA ASIAKAS VASTAAN SELLAISENA KUN HÄN ON, ILMAN ENNAKKO ODOTUKSIA.

LUO KIIREETÖN ILMAPIIRI JA LÄMMINHENKINEN TUNNELMA, JOSSA MOLEMMILLA ON HYVÄ OLLA.

PYSÄHDY HETKEEN, SULJE MUU MAAILMA YMPÄRILTÄ.

NUOREN EPÄVARMUUS OMASTA ARVOSTAAN SEKÄ ELÄMÄNTILANTEIDEN KÄSITTELEMINEN HAASTEINEEN VAATII RAUHALLISEN JA TURVALLISEN TILAN.

TURVALLINEN TILA

KYSY LUPA ENNEN KUIN KOSKET ASIAKKAASEEN
ESIM. LOHDUTUSTILANTEESSA.

KUUNTELE ASIAKASTA TARKASTI JA MUUTA
KÄYTÖSTÄSI, JOS HÄN TUNTEE OLONSA
EPÄMUKAVAKSI.

ANNA ASIAKKAAN OLLA OMA ITSENSÄ JA PÄÄTTÄÄ
MITEN HÄN OSALLISTUU, LIIKKUU JA ON LÄSNÄ
TOIMINNASSA.

EI KEHOSYRJINTÄÄ ELI ÄLÄ KOMMENTOI TOISEN
KEHOA.

KIINNITÄ HUOMIOTA TILAN ESTEETTÖMYYTEEN JA
SAAVUTETTAVUUTEEN.

LAADI TILAAN SYRJIMÄTTÖMYYDEN SÄÄNNÖT JA
VALVO, ETTÄ NIITÄ NOUDATETAAN.

TAUSTAT

OTA HUOMIOON KULTTUURI MISTÄ NUORI TULEE JA MISSÄ HÄN ELÄÄ. KUNNIOITA HÄNEN TAUSTAANSA.

MUISTUTA NUORTA, ETTEI HÄNEN MENNEISYYTENSÄ JA KOTIOLONSA MÄÄRITÄ HÄNEN TULEVAISUUTTAAN.

ARVOSTA NUORTA SILLÄ KÖYHYYTEEN JA SYRJÄYTYMISEEN VOI LIITTYÄ HÄPEÄN TUNNE. OSOITA ETTÄ NUORI ON ARVOKAS OMANA ITSENÄÄN.

NUORELTA VOI PUUTTUA KOTOA SAATU MALLI ARJEN HALLINNASTA JA TYÖSSÄ KÄYMISESTÄ. NUORET SAATTAVAT RAKENTAA TULEVAISUUDEN TUKIEN VARAAN, JOKA AIHEUTTAA MM. NÄKÖALATTOMUUTTA. LUO USKOA TULEVAISUUTEEN VAIKUTTAMISEN MAHDOLLISUUKSISTA.

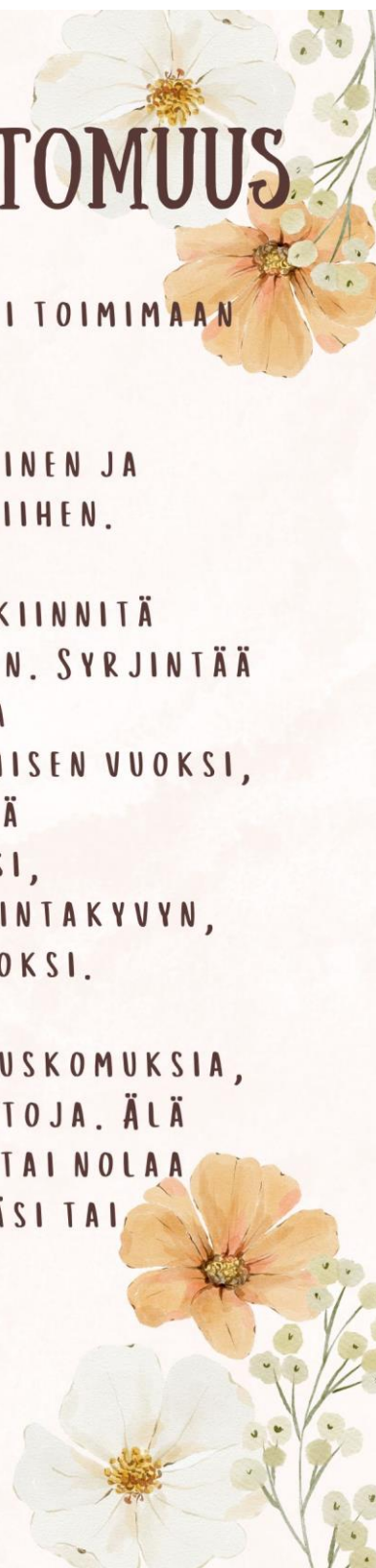
ENNAKKOLUULOTTOMUUS

TIEDOSTA ENNAKKOLUULOT JA PYRI TOIMIMAAN AVOIMESTI JA SYRJIMÄTTÖMÄSTI.

TUNNISTA SYRJINTÄ, ULOSSULKEMINEN JA ERIARVOINEN KOHTELU JA PUUTU SIIHEN.

ÄLÄ TEE ENNAKKO- OLETUKSIA JA KIINNITÄ HUOMIO MAHDOLLISEEN SYRJINTÄÄN. SYRJINTÄÄ VOI ESIINTYÄ ESIM. SEKSUAALI- JA SUKUPUOLIVÄHEMMISTÖÖN KUULUMISEN VUOKSI, USKONNOLLISEN- JA ETNISEN- SEKÄ SOSIOEKONOMISEN TAUSTAN VUOKSI, KANSALLISUUDEN, ARVOJEN, TOIMINTAKYVYN, TERVEYDEN TAI VAMMAISUUDEN VUOKSI.

KUNNIOITA TOISEN MIELIPITEITÄ, USKOMUKSIA, KOKEMUKSIA JA ERIÄVIÄ NÄKÖKANTOJA. ÄLÄ IVAA, HALVENNA, SYSÄÄ SYRJÄÄN TAI NOLAA KETÄÄN PUHEILLASI, KÄYTÖKSELLÄSI TAI TEOILLASI.

KUUNTELU

OLE AIDOSTI LÄSNÄ. KUUNTELE NUORTA AIKUISTA TARKASTI JA EMPAATTISESTI.

KUUNTELEMALLA NUORTA LUOT HÄNEEN LUOTTAMUKSELLISEN SUHTEEN, YMMÄRRÄT HÄNEN TILANNETTAAN JA TARPEITAAN PAREMMIN. SAMALLA KARTOITAT HÄNEN HAASTEITAAN JA VOIMAVAROJA NIISTÄ SELVIYTYMISEEN. TUEN TARVE ON MYÖS HELPOMPI MÄÄRITTÄÄ.

TIEDOSTA VASTUUSI JA ANNA AIKAA DIALOGIN KEHITTYMISELLE. PIDÄ YLLÄ MYÖS POSITIIVISTA ILMAPIIRIÄ.

 NUORI ASIAKAS ON VOINUT KOHDATA JO USEITA AMMATTILAISIA MUTTA KOSKAAN HÄNTÄ EI OLE AIDOSTI KUUNNELTU JA KOHDATTU. TARVITTAVA TUKI ON VOINUT JÄÄDÄ SAAMATTA. ANNA NUORELLE AIKAA JA TILAA KERTOAA AVUN TARPEESTAAN.

5

DIALOGI

DIALOGI MAHDOLLISTAA AIDON KOHTAAMISEN JA SYVÄLLISEN YMMÄRRYKSEN NUOREN TILANTEESTA JA TARPEISTA. DIALOGISSA PYRITÄÄN MOLEMMINPUOLISEEN YMMÄRRYKSEEN.

ASIAKKAALLA ON VALTA MÄÄRITELLÄ ITSE ONGELMAT, JOITA HÄN HALUAA TUODA ESIIN KESKUSTELUSSA.

KIINNITÄ HUOMIOTA SIIHEN, ETTÄ KEHONKIELI JA SANAT EIVÄT OLE RISTIRIIDASSA KESKENÄÄN. OSOITA ASIAKKAALLE, ETTÄ HYVÄKSYT HÄNET SELLAISENA, KUN HÄN ON.

AMMATTILAISELLA ON EETTINEN VASTUU TUODA ESIIN ASIOITA, JOTKA VAIKUTTAVAT OLENNAISESTI ASIAKKAAN HYVINVOINTIIN.

ONNISTUNEEN DIALOGIN AVULLA VOIDAAN NUORELLE TARJOTA PAREMPAA TUKEA JA OHJAUSTA.

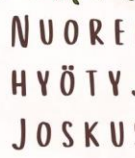
MOTIVOINTI

ÄLÄ KIIREHDI ASIAKASTA.

ÄLÄ TUOMITSE TAI SYVLLISTÄ.

NÄYTÄ AITO KIINNOSTUKSESI JA HALUSI AUTTAA.

AUTA ASIAKASTA NÄKEMÄÄN TULEVAISUUS
MYÖNTEISENÄ, NIIN MENNEISYYSKIN NÄYTTÄYTYV
HÄNELLE VALOISAMPANA JA ONGELMIIN
RATKAISUJEN LÖYTYMINEN ON HELPOMPAA.

NUOREN AIKUISEN VOI OLLA VAIKEA NÄHDÄ NIITÄ
HYÖTYJÄ, JOITA MUUTOS TOISI TULLESSAAN.
JOSKUS VOI AUTTAA AIKAAN SIDOTTU KYSYMYS, ELI
JOS ET TEE MUUTOSTA TAI TEET MUUTOKSEN NIIN
MILTÄ ELÄMÄ NÄYTTÄÄ VUODEN PÄÄSTÄ.

7

MOTIVOIVA HAASTATTELU

ÄLÄ KIIREHDI. KUNNIOITA ASIAKKAAN ARVOJA JA PÄÄTÖSVALTAA.

KÄYTÄ APUNA AVOIMIA KYSYMYKSIÄ.

AUTA ASIAKASTA MOTIVAATIONLÖYTYMISESSÄ.

AUTA ASIAKASTA JÄSENTÄMÄÄN MUUTOKSEN HYÖDYT JA HAITAT. TUE ASIAKASTA PÄÄTÖKSESSÄÄN. VOIT KÄYTTÄÄ APUNA ESIM. HAITTA-HYÖTY NELIKENTTÄÄ. KOROSTA ASIAKKAALLE ETTÄ PIDEMMÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ VAIVANNÄKÖ KANNATTAÄ.

AUTA HUOMAAMAAN, ETTÄ VOIMA MUUTOKSEN TEKEMISEEN LÖYTYVY ASIAKKAALTA ITSELTÄÄN.

MOTIVOI JA KOROSTA HYVIÄ ASIOITA, JOITA POIMIT ESIIN KOKO KESKUSTELUN AJAN.

SANO MYÖNTEISIÄ ASIOITA ÄÄNEEN.

YMMÄRRYS

PYRI YMMÄRTÄMÄÄN YHTEISKUNNAN ERI RAKENTEITA JA NIIDEN VAIKUTUSTA NUOREN ELÄMÄÄN. NÄITÄ OVAT ESIM. KÖYHYYS, SYRJÄYTYMINEN JA EPÄTASA-ARVO, NÄIN VOIT TUNNISTAA ERI RATKAISUMAHDOSSUUKSIA.

KOROSTA VAHVOUKSIA JA VAKUUTA ETTÄ YMMÄRRÄT JA PYRI TUNNISTAMAAN ASIAKKAAN OMIA RESURSSEJA, VOIMAVAROJA JA TUKIVERKOSTOJA.

YMMÄRRÄ KULTTUURIEN ERI NORMEJA, ARVOJA JA KÄYTÄNTÖJÄ.

AMMATTILAISEN ON HYVÄ YMMÄRTÄÄ NUOREN AIKUISEN TAUSTAA JA SIELTÄ PERITTYJÄ AJATUSMALLEJA. NUORET SAATTAVAT VÄHÄTELLÄ OMIA KYKYJÄÄN JA TAITOJAAN. LUULTAVASTI OSA AJATUKSISTA EIVÄT OLE NUOREN OMIA VAAN OVAT MUIDEN SANOITTAMIA SEKÄ PERÄTTÖMIÄ

9

VOIMAVARAKESKEISYYS

AUTA ASIAKASTA TIEDOSTAMAAN OMAT VOIMAVARANSÄ.

KOROSTA VAHVUUKSIA JA ONNISTUMISIA.

TUE ASIAKASTA JOKA HETKI.

KÄYTÄ EMPATIÄKYKYÄ MÄÄRÄTIE TOISESTI.

MUISTUTA ETTÄ VAIKEUKSISTA SAATUJA OPPEJA NUORI AIKUINEN VOI TULEVAISUUDESSA HYÖDYNTÄÄ OPPIMISKOKEMUKSENA.

ÄLÄ SYVLLISTÄ ONGELMISTA. ON TÄRKEÄÄ TODETA, ETTÄ ONGELMAT JA VASTOINKÄYMISET KUULUVAT NORMAALIIN ELÄMÄÄN.

KOROSTA ETTÄ MENNEISYYTTÄ EI VOI MUUTTAÄ VAAN TULEVAISUUS ON AVOIN JA SIIHEN VOI VAIKUTTAÄ.

VOIMAVARAT

ARVIOI VOIMAVAROJA JA TUE MYÖNTEISTÄ MINÄKUVAA.

AUTA NUORTA AIKUISTA LÖYTÄMÄÄN OMIA KEINOJA MOTIVAATION JA MUUTOKSEN VAHVISTAMISEEN.

VOIMAVARAKESKEISYYS SISÄLTÄÄ TOIVEIKKUUDEN JA TAVOITTEELLISUUDEN.

VOIMAVAROJA KARTOITTAESSA KIINNITÄ HUOMIOTA MYÖS SOSIAALISEEN VERKOSTOON, PSYKKISEEN HYVINVOINTIIN, FYSISEEN KUNTOON JA TYÖ/KOULU MOTIVAATIOON.

OMIA VOIMAVAROJA ETSIESSÄÄN NUORI AIKUINEN SAattaa TARVITA OHJAUSTA ESIM. STRESSIN HALLINTAAN, RAVINNON, LIKUNNAN JA SOSIAALISEN VERKOSTON LUOMISEEN. KOROSTA NUORELLE, ETTÄ JOKAISELLA ON VAHVUUKSIA JA KYKYJÄ.

11

VOIMAANNUTTAVA RYHMÄOHJAAMINEN

ANNA TILAA, PYRI HUOLEHTIMAAN KAIKKIEN
MAHDOLLISUUDESTA OSALLISTUA KESKUSTELUUN,
TOIMINTAAN, SUUNNITTELUUN JA
PÄÄTÖKSENTEKOON.

RYHMÄN TOIMINNAN KESKIÖSSÄ ON JÄSENTEN
VAHVUUDET SEKÄ RESURSSIT JA NIITÄ PYRITÄÄN
VAHVISTAMAAN.

RYHMÄN TAVOITTEENA ON AUTTAA NUORIA AIKUISIA
TUNNISTAMAAN OMAT VOIMAVARANSA JA
HYÖDYNTÄMÄÄN NIITÄ.

RYHMÄLÄISET ANTAVAT TOISILLEN VERTAISTUKEA
JA YHTEINEN TAVOITE MOTIVOI RYHMÄN JÄSENIÄ.

ILMAPIIRI RYHMÄSSÄ TULISI OLLA TURVALLINEN,
KANNUSTAVA JA POSITIIVINEN.
PUUTU AINA MAHDOLLISEEN HÄIRINTÄÄN.

ASENNE

EMPATIA AUTTAA SINUA YMMÄRTÄMÄÄN
ASIAKKAIDEN TUNTEITA JA TARPEITA.

OSOITA, ETTÄ ARVOSTAT JA HYVÄKSYT ASIAKKAAN
OMANA ITSENÄÄN.

OLE TIETOINEN OMISTA ENNAKKOLUULOISTASI JA
ETSI TIETOA ERI KULTTUUREISTA, ARVOISTA JA
TAUSTOISTA.

ETSI ASIAKKAAN KANSSA YHDESSÄ HÄNEN
RESURSSAJAAN, VOIMAVAROJAAN JA
VAHVOUKSIAAN, JOITA HÄN VOI KÄYTTÄÄ HYÖDYKSI
RATKAISUJA ETSIESSÄÄN.

KIINNITÄ HUOMIOTA SIIHEN, ETTÄ SANATON JA
SANALLINEN VIESTINTÄSI TUKEE ARVOSTAVAA
ASENNETTA JA KÄYTÖSTÄ LOPPUUN ASTI.

NUORELLA AIKUISELLA VOI OLLA TUNNE, ETTEI
HÄNTÄ VOI AUTTAA. KERRO ETTÄ HÄN ON TÄRKEÄ
SEKÄ AUTTAMISEN ARVONEN. ROHKAAISE OTTAMAAN
APUA VASTAAN.

VOIMAANNUTTAVA SOSIAALINEN KUNTOUTUS

DIALOGINEN JA KOHTAAVA VUOROVAIKUTUS TUKEE VOIMAVAROJEN HYÖDYNTÄMISTÄ.

KOROSTA ASIAKKAAN OMIA VOIMAVAROJA JA MAHDOLLISUUKSIA.

KULJE ASIAKKAAN RINNALLA JA TUE HÄNTÄ.

VAHVISTA ASIAKKAAN ITSENÄISTÄ TOIMINTAKYKYÄ JA ELÄMÄNHALLINTAA.

EDISTÄ OSALLISUUTTA, JOKA EHKÄISEE SYRJÄYTYMISTÄ.

VOIMAANNUTTAVALLA SOSIAALISELLA KUNTOUTUKSELLE VAVHISTETAAN ASIAKKAAN VAKAUTTA JA EDISTETÄÄN ASIAKKAAN PSYKKISTÄ KEHITYSTÄ.

VOIMAANTUMISESSA ON TÄRKEÄÄ RYHMÄN TUOMA VERTAISTUKI.

ASETU TOISEN ASEMAAN

ASIAKASTILANTEESSA OLE AVOIN, TARKKAUVAINEN, AIDOSTI KIINNOSTUNUT JA OSOITA HALUSI YMMÄRTÄÄ ASIAKASTASI.

KUN ASETUT ASIAKKAAN ASEMAAN VOIT PAREMMIN YMMÄRTÄÄ HÄNEN TUNNETILOJAAN, AJATUKSIAAN JA KOKEMUKSIAAN. SITEN PYSTYT PAREMMIN ASETTUMAAN ASIAKKAAN ASEMAAN JA YMMÄRTÄMÄÄN HÄNEN TARPEITTAAN JA TUNTEITTAAN.

KUNNIOITA ASIAKKAAN RAJOJA.

NUORESTA AIKUISESTA SAATTAA TUNTUA, ETTEI KUKAAN YMMÄRRÄ HÄNEN TILANNETTAAN. AMMATTILAINEN EI VOI EHKÄ YMMÄRTÄÄ MILTÄ TUNTUU OLLA ESIM. VÄHÄVARAINEN JA VAIKKAPA TYÖTÖN. VAKUUTA ASIAKKAALLE, ETTÄ HALUAT YMMÄRTÄÄ JA AUTTAA HÄNTÄ.

15

RATKAISUKESKEINEN LÄHESTYMISTAPA

KIINNITÄ HUOMIO ASIAKKAAN OMIIN KEINOIHIN JA VOIMAVAROIHIN. ESITÄ ASIAKKAALLE AVOIMIA KYSYMYKSIÄ ESIM. MITÄ, MILLOIN, MISSÄ, KUKA TAI MITEN, KOSKA NIIHIN EI VOI VASTATA YHDELLÄ SANALLA. KIRJAA MUISTIINPANOJA.

KARTOITA ASIAKKAAN JO OTTAMIA ASKELEITA ONGELMAN RATKAISUSSA JA LUO MIELIKUVA ONGELMATTOMASTA TULEVAISUUDESTA.

ASIAKASTA VOI KANNUSTAA MUUTOKSEN EDISTYMISEEN ASTEIKON AVULLA, JOSSA ON VÄLITASOJA. NÄIN TAVOITTEET TULEVAT REALISTISEMMAKSI.

ASIAKKAAN KOHTAAMISESSA VAADITAAN YMMÄRRYSTÄ JA LUODAAN TULEVAISUUDELLE MAHDOLLISUUKSIA.

AUTA TARVITTAESSA

PRIORISOIKAA ASIOITA JA ONGELMIA MITÄ ON SYYTÄ RATKOA ENSI SIJASSA, SEKÄ MIETTIKÄÄ YHDESSÄ ASIAKKAAN KANNALTA REALISTISET TAVOITTEET.

KESKITTYKÄÄ OLENNAISIIIN ASIOIHIN, JOIHIN VOI VAIKUTTA. LUO USKOA KÄSITTELEMÄLLÄ ASIOITA POSITIIVISESSA VALOSSA.

AUTA LAATIMAAN HAKEMUKSIA JA ETSIMÄÄN YHTEYSTIETOJA.

VARATKAA UUSI AIKA, JOLLOIN TILANTEEN ETENEMINEN KARTOITETAAN.

NUOREN AIKUISEN VOI OLLA VAIKEA NÄHDÄ OMIA VOIMAVAROJAAN, JOS HÄNELLÄ ON ESIM. TALOUS-, ASUNTO-, PÄIHDE- TAI PELIONGELMIA.

ONGELMAKESKEINEN LÄHESTYMISTAPA

TARKASTELKAA YHDESSÄ ASIAKKAAN KANSSA HÄNEN ONGELMIAAN JA MIETTIKÄÄ, MIKÄ ON JOHTANUT ONGELMIEN SYNTYMISEEN.

MIETTIKÄÄ YHDESSÄ MIKÄ TAPAHTUMA MENNEISYDESSÄ ON SAATTANUT VAIKUTTAA ONGELMIEN SYNTYMISEEN.

TARJOA ASIAKKAALLE NEUVOJA JA RATKAISUJA.

TAVOITTEENA ON LÖYTÄÄ RATKAISUJA ONGELMIIN JA AUTTAA ASIAKASTA KORJAAMAAN TILANTEENSA.

YHDISTÄ ONGELMAKESKEINEN - JA RATKAISUKESKEINEN LÄHESTYMISTAPA HETI KUN ASIAKKAAN PERUSTARPEET OVAT KUNNOSSA JA VOIMAVARAT SIIHEN RIITTÄVÄT.

ÄLÄ JÄTÄ YKSIN

KERRATKAA ASIOITA JA TEHKÄÄ YHDESSÄ SELKEÄ JATKO SUUNNITELMA, JOKA ON ASIAKKAAN EDUN MUKAINEN.

KYSY ASIAKKAALTA HALUAAKO HÄN SINUT MUKAAN ENSIMMÄISELLE KERRALLE SIIRRYTTÄESSÄ UUDEN PALVELUN PIIRIIN.

MIETTIKÄÄ YHDESSÄ VERKOSTOJA, JOILLA ASIAKAS SAA TUKEA TARVITTAESSA.

TEE KIRJAUKSET JA DOKUMENTOINTI, JOSTA TIETO VÄLITTYVY MUILLE AMMATTILAISILLE.

NUORELLA AIKUISELLA VOI OLLA AVUNTARVETTA MONELLA ERI SEKTORILLA JA HÄNTÄ OSAA PARHAITEN AUTTAA KUNKIN ALAN ERI ASIANTUNTIJAT. HYVÄLLÄ YHTEISTYÖLLÄ JA SAATTAEN UUDEN AVUN PIIRIIN, NUOREN AIKUISEN TILANNE HELPOTTUU.

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

KYSY ASIAKKAALTA LUPA VOITKO OTTAA YHTEYTTÄ HÄNEN ASIASSAAN TOISEN AMMATTIRYHMÄN EDUSTAJAAN TAI HALUAAKO HÄN MADOLLISESTI ITSE HOITAA YHTEYDENOTON.

PERUSTELE MONIAMMATILLISEN TYÖN MERKITYSTÄ HÄNEN TILANTEESSAAN.

MUODOSTAKAA YHTEINEN YMMÄRRYS ASIAKKAAN JA ERI AMMATTIRYHMIEN VÄLILLE ASIAKKAAN TARPEISTA, TILANTEISTA, TARVITTAVISTA TOIMENPITEISTÄ JA ONGELMIEN RATKAISUISTA.

MÄÄRITELKÄÄ ERI AMMATTIRYHMIEN OSALLISUUS, VASTUU, OSAAMINEN JA SELKEÄ TYÖNJAKO.

OTA HUOMIOON KAIKKIEN ERI AMMATTIRYHMIEN NÄKÖKANNAT. KERRATKAA LOPUKSI TEHDYT PÄÄTÖKSET.

TRAUMAINFORMOITU TYÖOTE

KIINNITÄ HUOMIOTA TURVALLISEEN ILMAPIIRIIN JA OLE RAUHALLINEN ASIAKASTILANTEESSA.

TUNNISTA LÄHISUHDEVÄKIVALTA JA OTA SE PUHEEKSI. YMMÄRRÄ SEN MAHDOLLINEN VAIKUTUS ASIAKKAASEEN. VÄKIVALLAN MUOTOJA OVAT HENKINEN-, FYYSSINEN-, SEKSUAALINEN-, TALOUDELLINEN- JA USKONNOLLINEN VÄKIVALTA SEKÄ VAINO.

SITOUTUMISVAIHEESSA SAAVUTETAAN ASIAKKAAN LUOTTAMUS.

NEUVOTTELUVAIHEESSA KESKUSTELLAAN RAJOJEN ASETTAMISESTA JA -PITÄMISESTÄ, ODOTUKSISTA, SOPIMISESTA JA TAVOITTEISTA.

MAHDOLLISTAMISVAIHEESEEN SISÄLTYVÄT TIETO, NEUVOT, VALINNAT JA MUUTOS SEKÄ NIIHIN KANNUSTAMINEN.

LOPETUSVAIHEESSA ASIAKAS SIIRTYY RAUHALLISESTI UUTEEN NORMAALIIN.

VOIMAANTUMINEN

VOIMAANTUMINEN LISÄÄ TASAPAINOA NUOREN AIKUISEN JA YMPÄRISTÖN VÄLILLÄ.

VOIMAANTUMINEN LISÄÄ ASIAKKAAN PSYKKISIÄ VOIMAVAROJA JA TOIMIJUUTTA OMASSA ELÄMÄSSÄÄN.

VOIMAANTUMISESSA ON TÄRKEÄÄ ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS, OSALLISUUS JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET OMAAN ELÄMÄÄN.

VOIMAANTUMINEN LUO ENERGIAA, MAHDOLLISTAA LUOVIA RATKAISUJA JA SE VAIKUTTAA HYVINVOINTIIN.

HENKILÖKOHTAINEN VOIMAANTUMINEN PROSESSINA VAATII LUOTTAMUSTA, KUNNIOITUSTA, TUKEA, OSALLISTUMISTA JA SITOUTUMISTA.

VAHVUUKSIEN HUOMIOIMINEN

KOROSTA NUOREN AIKUISEN MYÖNTEISIÄ PUOLIA
KUTEN ESIM. YSTÄVÄLLISYYTTÄ, LUOTETTAVUUTTA,
ROHKEUTTA JA REHELLISYYTTÄ.

KUN NUORI TIEDOSTAA OMIA MYÖNTEISIÄ PUOLIAAN
SE LISÄÄ VOIMAANTUMISTA.

MUISTA KOROSTAA ASIAKKAAN OMIA VAHVUUKSIA
ESIM. MISSÄ HÄN ON HYVÄ TAI HARRASTUSTEN
KAUTTA TULLEITA TAITOJA.

TUO ESIIN ASIOITA, JOISSA NUORI ON ONNISTUNUT
JA MISTÄ HÄN PITÄÄ.

VOIT TUODA ASIAKKAAN VOIMAVARAT JA
TAVOITTEET NÄKYVIKSI ESIM. MIND MAPIN,
ASTEIKKOJEN TAI LISTOJEN AVULLA.

VAHVUUSKORTIT VOIVAT AUTTAA VAHVUUKSIEN
LÖYTÄMISESSÄ.

23

LÄHTEET

AHOLA, T. & FURMAN, B. 2020. ONGELMISTA RATKAISUIHIN. LYHYTTERAPIAN PERUSTEET. LYHYTTERAPIAINSTITUUTTI OY. 2. PAINOS. OTAVAN KIRJAPAINO OY: KEURUU.

HARVEY, R. & DENISE, Y. 2015. LASTEN JA NUORTEN RATKAISUKESKEINEN OHJAUS JA NEUVONTA. HELSINKI: LYHYTTERAPIAINSTITUUTTI OY.

JAMK. 24.11.2016 VIITATTU 23.4.2024 VOIMAANTUMISTA TUKEMALLA SAADAAN VAHVOJA OPPIJOITA JA PAREMPIA OPPIMISTULOKSIA - ELINIKÄISEN OHJAUKSEN VERKKOLEHTI (JAMK.FI)

KILPIÄ, J. 2022. KONTEKSTIN TAJU. KARTTA VOIMAVARAKESKEISEEN RYHMÄN OHJAAamiseen. AKTUAALI KOULUTUSPALVELU: HELSINKI.

KOSKINEN, J. 2016. AITO KOHTAAMINEN. AJANTIETO OY. VIITATTU 25.3.2024. [HTTPS://AJANTIETO.FI/AITO-KOHTAAMINEN/](https://ajantieto.fi/aito-kohtaaminen/)

INVALIDILIITTO 2024. TURVALLISEN TILAN OHJEET. VIITATTU 24.4.2024 [HTTPS://WWW.INVALIDILIITTO.FI/OSALLISTU/TURVALLISEN-TILAN-OHJEET](https://www.invalidiliitto.fi/osallistu/turvallisen-tilan-ohjeet)

LAKI SOSIAALIHUOLLON ASIAKKAAN ASEMASTA JA OIKEUKSISTA 22.9.2000/812. VIITATTU 24.4.2024 [HTTPS://WWW.FINLEX.FI/FI/LAKI/AJANTASA/2000/20000812](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812)

MATIKKA, J. L. 2023. TRAUMA JA TRAUMATISOITUMINEN. TRAUMA-INFORMOITU TYÖOTE. TEOKSESSA. LINNEN MATIKKA, J. & HIPPI, T (TOIM.). PS- KUSTANNUS: JYVÄSKYLÄ.

MÖNKKÖNEN, K. 2018. VUOROVAIKUTUS ASIAKASTYÖSSÄ. TALLINNA: GAUDEAMUS.

NÄKKI, P. 2015. MOTIVOIVA HAASTATTELURYHMÄKUNTOUTUKSESSA. TEOKSESSA. NÄKKI, P. & SAYED, T. (TOIM.) ASIAKASTYÖN MENETELMIÄ SOSIAALIALALLA. OTAVAN KIRJAPAINO OY; KEURUU.

OIKEUSMINISTERIÖ 2019. POLICY+BRIEF 2. AJANKOHTAISTA TIETOA SYRJINNÄSTÄ JA YHDENVERTAISUUDESTA. VIITATTU 24. 4.2024
[HTTPS://YHDENVERTAISUUS.FI/POLICY-BRIEFIT-BRIEFIT](https://yhdenvertaisuus.fi/policy-briefit-briefit)

OIKEUSMINISTERIÖ 2022.YHDENVERTAISUUS. TURVALLISEMMAN TILAN OHJEISTUS. VIITATTU 24.4.2024
[HTTPS://YHDENVERTAISUUS.FI/TURVALLISEMMAN-TILAN-OHJEISTUS](https://yhdenvertaisuus.fi/turvallisemmän-tilan-ohjeistus)

RAATIKAINEN, E., RAHIKKA, A., SAARNIO, T & VEPSÄ, P. 2020. AMMATTINA SOSIONOMI. HELSINKI: SANOMA PRO OY.

RAIVIO, H. 2018. SOSIAALINEN KUNTOUTUS VOIMAVARAISTAMISENA -TOIVON JA MUUTOKSEN NÄKÖKULMA. SOSIAALISEN KUNTOUTUKSEN NÄKÖKULMIA JA MAHDOLLISUUKSIA TEOKSESSA. KOSTILAINEN, H. & NIEMINEN, A. (TOIM.) DIAK TYÖELÄMÄ 13. DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISU: TAMPERE.

SANDSTRÖM, S., KEISKI-TURUNEN, A., HASSILA, L. AUNOLA, E. & ALAHUHTA, M. MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ SOSIAALIALAN- JA TERVEYSALAN AMMATTILAISTEN KUVAAMANA. EPOOKI. OULUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT 44. VIITATTU 25.4.2024 [HTTP://URN.FI/URN:NBN:FI-FE2018061225734](http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2018061225734).

TURKKA, S. 2015. KOHTAAMISELLA VOI TUKEA TAI TUHOTA. MIELENTERVEYSYHDISTYS HELMI RY. NRO 2 (2015). VIITATTU 19.3.2024
[HTTPS://MIELENTERVEYSHELMI.FI/HELMILEHTI/2015-2/KOHTAAMISELLA-VOI-TUKEA-TAI-TUHOTA/](https://mielenterveyshelmi.fi/helmi-lehti/2015-2/kohtaamisella-voi-tukea-tai-tuhota/)

PIDÄ SYDÄN AINA MUKANASI
TARVITSET SITÄ

